PERSONAJELE

SBILȚ
CASTRIȘ
RUDY
TOFANA
CRINA

Acțiunea se petrece la București, înainte de primul război mondial

*

Prima reprezentație a avut loc la 7 martie 1916, pe scena Teatrului Național din București

ACTUL I

Scena reprezintă un birou-salon mare și bogat mobilat. Are trei ieșiri, în dreapta, stînga și fund. Tot la dreapta se găsește o fereastră mare. În fund, cînd se deschide ușa, se vede scara care urcă la etajul al doilea și coboară la parter. La ridicarea cortinei, Tofana, la birou, citește, răsfoind un dicționar gros, pe cînd Sbilț se plimbă plictisit, dînd semne de nerăbdare.

SCENA I

TOFANA, SBILȚ

SBILȚ *(deschizînd repede fereastra)*: Tofano! Fano!...
TOFANA: Lasă-mă!... *(Își vede de citit.)*
SBILȚ: Un aeroplan!...
TOFANA *(venind repede la fereastră)*: Acuma, iarna?
SBILȚ: A trecut... Adică nici n-a fost.
TOFANA: Mie nu-mi arde de glume de astea tîmpite... *(Trece de masă.)*
SBILȚ: Nici mie, fetițo, dar am vrut să te smulg din brațele lui Virgil... Lasă-l în pace, că-i plicticos, iar cu vremea te tîmpește... Crede-mă, vorbesc din experiență.
TOFANA: Sbilț, ești un...!

SBILȚ: Oprește-te... Ești în stare să mă faci măgar!... Te-ai batjocori singură... Sîntem veri primari... Purcedem de la aceeași rădăcină.

TOFANA: De la o vreme ai ajuns de nesuferit!...

SBILȚ: Mda! De la o vreme încoace ai început să mă iei cam de sus... Așa, un aer de superioritate... Ai dreptate... Eu sînt un fleac... Eu nu-s în anul al patrulea... Nu sînt în ajunul licenței... Pe cînd dumneata mîine-poimîine... Dar ochelari de ce nu porți?... Ți-ar da o înfățișare și mai pedantească!... Ce ți-e și cu intelectualele astea!...

TOFANA *(închizînd cartea și dicționarul)*: Din pricina ta nu pot să-mi prepar examenele!...

SBILȚ: Vreau să te smulg din brațele celui mai ordinar plagiator!

TOFANA: După tine, Omer nu-i mai cinstit.

SBILȚ: A furat și el basmele poporului grec, care la rîndul lui...

TOFANA: Destul! Numai tu singur ești original.

SBILȚ: Să crezi că numai eu, fiindcă sînt părintele unei lumi noi!

TOFANA: Uitasem că lucrezi la un op monumental.

SBILȚ: De doisprezece ani!

TOFANA: Fără să fi scris un rînd măcar.

SBILȚ: Eu cuget înainte de a scrie și nu cuget după ce-am scris.

TOFANA: N-ai decît să cugeți.

SBILȚ *(arătînd spre cap)*: Ei, ei!... Cînd voi muri se va vedea ce era în el... Dar ce știi tu, fetițo! Îmi pare rău că sîntem de același sînge... Tu ești o nenorocită, ai moștenit de la bunicul nostru numai partea cea rea a lui. Creierul se vede că mi l-a lăsat mie prin testament... Sbilț a fost un om... Nu-l chema degeaba așa cum îl chema. Strașnic hingher. Din păcate n-a avut noroc...

Cînd să înainteze și dînsul la rangul de gealat, s-a desființat pedeapsa cu moartea...

TOFANA *(plictisită, trece la fereastră)*: Iar mă tot sîcîi cu dînsul?... Isprăvește-o... Cred că nu-i prea mare cinstea să te tragi dintr-un hingher.

SBILȚ: Protestez! Bunicul nostru își făcea meseria cum face adevăratul artist artă pentru artă! El nu se uita la zloții pe care-i cîștiga de fiecare cap de cîine, ci se topea de fericire la zvîcniturile dobitocului sugrumat de Sbilț!...

TOFANA: Destul!...

SBILȚ: Ești măreață cînd te înfurii. Întocmai privirile fulgerătoare ale bunicului... Geniul morții! Sîngele apă nu se face, fetițo... Așa, și acum domolește-te... Eu nu sînt cîine...

TOFANA *(trece la birou și căutînd în poșetă îi întinde cîțiva lei)*: Poftim!

SBILȚ: Ce-i asta?

TOFANA: Ți-o iau înainte... Latri, ca la urmă să sfîrșești prin a-mi cere bani. Ia-i și isprăvește...

SBILȚ *(numărînd banii)*: Numai trei lei?

TOFANA: N-am mai mult.

SBILȚ: Asta-i batjocură. Parcă m-ai pus sub interdicție...

TOFANA: Nu uita că rup de la mine.

SBILȚ: Ce-mi pasă mie!

TOFANA: Să-ți pese! Dacă nu-ți place, muncește!

SBILȚ: Numai dobitoacele muncesc.

TOFANA: Tare aș vrea să știu ce-o să te faci fără mine.

SBILȚ *(compătimitor)*: Fetițo!... Tu petreci neștiutoare prin lumea asta și neștiința e întotdeauna mîndră. Tu crezi că eu trăiesc pentru că trăiești tu?... Nu uita că sînt cu zece ani mai în vîrstă decît tine, și deci tu ești aceea ce te-ai născut ca o necesitate a ființei mele! În ce cosmografie

ai citit că îndată ce dispar sateliții dispare și planeta?... Acum îți înțeleg ifosele tale de superioritate! Fetițo! Pământul e o pepinieră de nerozi!

TOFANA: Ți-am dat banii ca să mă lași în pace... *(Intră Crina.)* Bine c-ai venit să mă scapi de nebunul ăsta!

SCENA A II-A

ACEIAȘI, CRINA

CRINA *(din ușă):* Iar vă certați?... *(Sbilț îngenunchează în fața Crinei.)* Ce faci, domnule Sbilț?!

TOFANA: Ridică-te... Sperii fata!

SBILȚ: Iată singura ființă omenească în fața căreia mă prostern!

CRINA: Domnule Sbilț, te rog!

TOFANA *(ridicîndu-l cu sila):* Ai ajuns de nesuferit!

SBILȚ: Dacă tu ești în anul al patrulea, nu uita că eu păzesc universitatea de doisprezece ani. Respectă veteranii!

TOFANA: Haidem dincolo, Crino! *(Se îndreaptă spre ușa din stînga.)*

SBILȚ *(apucă pe Crina de mînă):* Rămîi.

TOFANA: Vii, Crino?

CRINA: Dacă nu mă lasă...

(Tofana iese.)

SCENA A III-A

CRINA, SBILȚ

SBILȚ: Tu ești geniul meu bun, Crino! De ce nu stai?

CRINA: Vrei să-mi spui ceva?

SBILȚ: Firește, deși îmi ajunge doar să te privesc. Îmi place să mă uit în ochii tăi albaștri. Să mă uit

lung, lung de tot... Știi de ce-ai venit aici pe vremea asta?

CRINA: Hotărîsem cu Fana să mergem împreună la curs.

SBILȚ: Te-nșeli!... Ai venit fiindcă ai ascultat de o pornire pe cît de puternică, pe atît de inconștientă. Te-a adus dorința mea nemărginită de-a te vedea... Asta se cheamă telepatie, fetițo. Adică, nu fetițo, iartă-mă... Te cinstesc mult și cuvîntul acesta e de dispreț!...

CRINA: Ce-o fi făcînd Fana de nu mai vine?

SBILȚ: Se vede că-și pune pălăria și-și înroșește obrajii. *(Pauză. După o clipă de nehotărîre:)* Vrei să mergi cu mine, Crino?

CRINA: Unde?

SBILȚ: În lume...

CRINA: Și ce să facem?

SBILȚ: Apostolat.

CRINA: Apostolat?

SBILȚ: Cartea mea... Lumea nouă! Sînt încredințat că nu-mi este dat să-mi scriu opera mea cu condeiul ci cu fapta... Trebuie să plecăm în lume și să propagăm sinuciderea.

CRINA: Sinuciderea?

SBILȚ: Să nu mai rămînă un om pe pămîntul acesta.

CRINA: Vorbești serios, domnule Sbilț?

SBILȚ: Știi tu de ce oamenii sînt răi? Știi tu de ce Tofana nu mă cinstește cum trebuie și nu-și iubește amantul, deși eu am învățat-o să bucherească întîile slove, iar Castriș îi dă adăpost, hrană și îmbrăcăminte, cum neam de neamul ei n-a avut?... Și eu sînt un ticălos, Crino... Sînt leneș, dar leneș de tot! Mai sînt și bețiv! Beau... beau foarte mult... Dar nici Fana nu-i vinovată că nu-i cumsecade, nici eu, precum nimeni dintre oameni

nu-i vinovat că-n loc de adevăr scuipă o minciună, că-n loc să dea, fură, iar în loc să îmbrățișeze pe aproapele său, îl sugrumă... Sîntem toți bolnavi... Tot pămîntul ăsta e un spital, dacă nu cumva un uriaș așezămînt de... sănătate!

(Tofana a apărut de mult în pervazul ușii.)

SCENA A IV-A

ACEIAȘI, TOFANA

TOFANA: Ce are a face spitalul cu sinuciderea?

SBILȚ: Are, fetițo... Dacă toată omenirea se distruge, se distruge și germenul degenerării rasei omenești.

TOFANA *(rîde nervos)*: Sănătate fără omenire!

SBILȚ: Nu te îngriji de asta. Pămîntul va avea grijă să creeze a doua oară pe om, și-l va crea...

TOFANA: Ei, și?

SBILȚ: Omul primitiv, deci sănătos și la trup și la minte, cu civilizația moștenită de la răposata omenire, va izbuti să atingă culmea geniului uman... *(Pauză.)* De ce nu mă întrebați care-i acea culme?

CRINA: Care?...

SBILȚ: Elixirul vieții veșnice!... Nemurirea! *(Se uită atît la Crina, cît și la Tofana, cu triumf.)* Am zis! *(Iese.)*

SCENA A V-A

TOFANA, CRINA

TOFANA *(Crinei)*: Nu cumva l-ai luat în serios?

CRINA: Știu și eu ce să cred despre vărul tău?

TOFANA: Eu nu l-am luat niciodată în serios... Aiurează cîteodată frumos, și-atîta tot... E un original

negativ... un geniu pustiu... Și totuși îl iau cîteodată și eu în serios... Simt că înrudirea noastră e mult mai adîncă... Mintea lui, inima mea parcă sînt surori... Asta tot el a remarcat-o, eu doar am controlat-o și simt că-i adevărată, o simt... Poate din pricina asta, cu toate că mă scoate din sărite, îl iubesc ca pe un frate geamăn...

CRINA: Tu ești un suflet de elită, un suflet distins și dominator. Nu vă potriviți de fel...

TOFANA: Nu m-ai înțeles și nici n-o să înțelegi ce-am vrut să spun... Ți-ai închipuit tu vreodată că eu sînt o femeie ce sufăr cumplit de mult?...

CRINA: Ești bolnavă?

TOFANA *(surîzînd)*: Ei vezi, Crino?... Ce-ai zice tu dacă ai avea un bărbat bogat și...

CRINA: ...frumos... Nu poți să spui că nu-i frumos.

TOFANA: ...Să-i zicem și frumos, care să te iubească mult de tot, și să-ți dea mai mult decît îți trebuiește?

CRINA: L-aș iubi! Cum să răspunzi altfel iubirii decît prin iubire?

TOFANA: Tu vei fi fericită, Crino... Vei muri la nouăzeci de ani...

CRINA: Să dea Dumnezeu... Așadar nu-l iubești pe Castriș?

TOFANA: Nu.

CRINA: Îl vei iubi cu vremea.

TOFANA: Niciodată.

CRINA: Și totuși va trebui să te obișnuiești cu viața asta.

TOFANA: Vreau să-i pun capăt.

CRINA: Uitasem că peste cîteva luni ești licențiată și deci profesoară. Vei fi fericită atunci... Îți vei cîștiga singură pîinea și lumea îți va uita păcatul la care te-a împins nevoia.

TOFANA: Ești naivă...

CRINA: La ce te gîndești atunci, Fano? Dorești o viață mai bogată decît îți poate da Castriș?... Poate vei găsi unul mai bogat!... Nu mă mira... Ești frumoasă!... Și eu te iubesc... Dar dacă l-ai găsit, mărită-te cu dînsul!... Al doilea păcat nu ți s-ar mai ierta.

TOFANA: Vreau să fiu fericită și-atîta tot! Asta vreau, și-o vreau cu orice preț, de-aș ști că-mi vînd pălăria din cap și ultimul dicționar!

CRINA: Nu zice așa, Fano, tu nu știi ce-i sărăcia și dacă ai știut-o, ai uitat-o... Tu n-ai fost niciodată pe la mine... Tu nu știi cît de hîdă e odăița în care îmi petrec cei optsprezece ani ai mei... Nici o podoabă pe pereți, nici măcar perdele la ferestre... și-i frig... Fac focul, mai mult de rușine, de două ori pe săptămînă... N-ai idee ce plăcere îmi face cînd vin la tine. Tu ai trei odăi mari și un antreu... Ferestre mari și luminoase, cu două rînduri de perdele; tu ai mobilă nouă și moale, ce n-aș da să am și eu un fotoliu! Tu ai covoare și-i cald la tine, așa de cald, încît...

TOFANA: Toate astea nu prețuiesc nimic.

CRINA: Locuiește la mine trei zile și vei vedea cît prețuiesc.

TOFANA: Dacă n-ai fi copilă ți-aș răspunde răutăcios: ia-ți și tu un amant.

CRINA: Vai, Fano!

TOFANA: Iartă-mă, dar eu nu mai sînt copilă, mai ales că aș fi putut să fiu și mamă dacă aș fi vrut! Eu sînt o intelectuală. Vreau să-ți spun cu asta că-mi dau seama ce este viața. Datoria mea e să știu cum să trăiesc.

(Intră Castriș repede, e voios.)

SCENA A VI-A

CASTRIȘ, CRINA, TOFANA

CASTRIȘ: Sînt fericit că n-ai plecat încă la curs. Țineam să te văd chiar în clipa asta. *(Dă să o sărute, Tofana îl respinge; zărind pe Crina:)* Ce mai faci, domnișoară Crino?

CRINA *(dîndu-i mîna)*: Mulțumesc, bine, domnule Castriș.

CASTRIȘ: De-ați ști cît sînt de vesel! Pe cinstea mea, viața e un dar! Numai prin faptul că trăiești înseamnă că ești fericit!... Nu-i așa, domnișoară Crino?...

CRINA: Știu și eu?...

CASTRIȘ: Te mai îndoiești? Poftim!... Cîți ani ai, domnișoară?

CRINA: Optsprezece.

CASTRIȘ: Cînd ai o vîrstă așa de frumoasă!...

TOFANA: Și tu ești grozav de bătrîn.

CASTRIȘ: Tocmai pentru că nu sînt.

TOFANA: Atunci n-ai mutră să faci morală.

CASTRIȘ: A! Pesimismul ăsta... adică nu pesimism, scepticism... Ce generație de femei! Eu unul aș închide fetelor universitatea!

TOFANA: Vrei să spui că femeia nu-i aptă pentru cultură?

CASTRIȘ: N-am zis-o niciodată, dar cultura le împietrește inima. Dovada mi-ai dat-o chiar acum. M-am apropiat de tine cu dragoste și tu m-ai îndepărtat cu asprime.

TOFANA: Te-am îndepărtat pentru că nu eram singuri.

CASTRIȘ: Păcat! Ai fi dovedit domnișoarei Crina că viața e frumoasă, mai ales cînd ești tînăr.

TOFANA: Ai fi făcut o necuviință.
CASTRIȘ: Domnișoara Crina mi-ar fi iertat-o.
CRINA: Desigur, domnule Castriș!
CASTRIȘ *(vesel)*: Ei, vezi!...
CRINA: Dealtminteri adineauri nu m-am gîndit la cele ce am spus. Ai avut toată dreptatea.
CASTRIȘ *(și mai vesel)*: Vezi, Tofano?!
CRINA: Nu-ți admit însă închiderea universității pentru noi fetele. Nu e rău ca și noi să ne cîștigăm pîinea. Prin asta ușurăm truda viitorilor noștri tovarăși.
CASTRIȘ: Bravo, domnișoară. Ce dar vrei să-ți fac?
CRINA: Nici unul, domnule Castriș.
CASTRIȘ: Nu. Asta nu se poate... Pe ziua de astăzi sînt atît de fericit, încît vreau să înveselesc și eu la rîndul meu pe cineva. Iartă-mă, Fano, etola asta o cumpărasem pentru tine, dar...
TOFANA *(repede și din toată inima)*: Nu te iert, dar te felicit!
CASTRIȘ: Atunci... *(Îi pune Crinei etola pe după gît.)* S-o porți sănătoasă!
CRINA *(roșie)*: Domnule Castriș!...
CASTRIȘ *(făcînd pe seriosul)*: Te rog să nu-mi faci pe mofturoasa. E destul că-ți permit să-mi spui: domnule. Cînd ai ști ce bine te prinde, te-ar trece lacrimile de bucurie!
CRINA *(uluită)*: Dar...
CASTRIȘ: Ia poftim de te uită în oglindă, domnișoară, și-apoi îndrăznește de mai crîcnește. *(O duce cu sila la oglindă.)*
TOFANA *(surîzînd)*: Primește, Crino!
CASTRIȘ *(frecîndu-și mîinile cu bucurie)*: Mai zi ceva, dacă-ți dă mîna!
CRINA: Nu știu dacă pot s-o primesc.

CASTRIȘ: Mă rog, vorbă multă, sărăcia omului. Ne-am înțeles, care va să zică. Acum o rugăminte. Vreau să vorbesc ceva cu Tofana... Dumneata ia-o înainte, încetișor; pînă la universitate tocmai bine te ajunge.
CRINA: Cu plăcere, domnule Castriș.
CASTRIȘ: Așa, domnișoară, fără supărare. Nu sînt nepoliticos, ci egoist. Vreau deocamdată numai între noi doi să împărtășesc o mare bucurie. După curs vei veni cu Tofana și ne vei face plăcerea să iei masa împreună cu noi. Va fi un adevărat banchet... E cea mai frumoasă zi a mea. Lasă! Nu te mai uita așa curioasă la mine! Îți va spune Fana la curs despre ce e vorba... Vom bea șampanie, domnișoară!
CRINA: La revedere, Fano... *(Încet:)* Și mai zi că nu ești fericită. La revedere, la revedere domnule Castriș... Pe drum voi încerca să ghicesc bucuria dumitale. *(De la ușă:)* Vai!...
CASTRIȘ: Ce-i, domnișoară?
CRINA: Am uitat să-ți mulțumesc pentru...
CASTRIȘ: La masă, domnișoară, cînd vom bea șampanie.

(Crina iese.)

SCENA A VII-A

CASTRIȘ, TOFANA

CASTRIȘ *(frecîndu-și mîinile)*: N-ai idee cît de mulțumit mă simt după ce fac un bine cuiva. Umbla pe vijelia asta cu gîtul gol... Putea să răcească... Colac peste pupăză... Peste sărăcie, boală!... *(Rîde.)* Parc-o zăresc cum se oglindește în toate vitrinele, să se vadă cum îi stă... Nu-i vorbă, se

BIBLIOTECA JUDEȚEANA BACĂU Inv. Nr. 267623 | 75

uita ea și așa... E fată doar... Acum însă... Psihologia lucrurilor noi... Mă știu pe mine... Dacă port o pereche de ghete noi, mă uit mereu la picioare... Tu nu spui nimic!

TOFANA: Ce să spun?

CASTRIȘ: Aș vrea să mă întrebi...

TOFANA: Ce să te întreb?

CASTRIȘ: Cum ce să mă întrebi? Dar bine, Fano, crezi că de florile mărului am gonit pe biata Crina? Ori crezi că fac pe veselul numai ca să-ți par că sînt băiat de viață?

TOFANA: N-am băgat de seamă că ești vesel.

CASTRIȘ: De ce mă întristezi?... Vestea pe care îți voi da-o e atît de mare, încît i se cuvine o mai bună dispoziție sufletească.

TOFANA: Veste mare?!...

CASTRIȘ: Nici vorba aceasta nu te face cel puțin curioasă?

TOFANA: Nu.

CASTRIȘ *(cu imputare)*: Fano...

TOFANA: Nu sînt curioasă, pentru că o bănuiesc. Mătușa ta ți-a dat iar cîteva sute de lei...

CASTRIȘ: O mie!... Dar stai, că n-am isprăvit... Tata...

TOFANA: E iar în București... Plăcere mare știi că nu-mi face... Antipatiile sînt reciproce, deși nu ne-am văzut măcar la față.

CASTRIȘ: Nu-i în București, dar s-a înduplecat... Bucură-te! Vom fi și noi de-acum oameni ca toți oamenii! *(Dă s-o îmbrățișeze.)*

TOFANA *(respingîndu-l)*: Dar ce-am fost pînă acum?

CASTRIȘ: Ei, cum ce-am fost? Societatea e societate... Își are legile ei, și noi am fost în afară de ele.

TOFANA: Acum te pricep... Domnul senator Castriș catadicsește în sfîrșit să facă mezalianță cu familia Sbilț.

CASTRIȘ: Da, ne vom căsători... Chiar dînsul vrea să ne cunune... Ne dă și moșia pe seama noastră... Cu atît mai bine. Dau dracului universitatea... Tot pămîntul e mai sănătos! De acolo iese pîinea! O mănînci de-a dreptul și n-o mai smulgi de la gura altuia!... Ce zici?

TOFANA: Da, ai spus cuvinte frumoase.

CASTRIȘ: În ce sens?

TOFANA: Deși n-au valoare literară, au oarecare spontaneitate sufletească.

CASTRIȘ: Ești distrată, Tofano... Aici nu facem seminarii literare.

TOFANA: Firește că nu, dar vreau să amîn un răspuns!

CASTRIȘ: Mai e nevoie de un răspuns?

TOFANA *(dă să iasă)*: La revedere, Castriș.

CASTRIȘ: Unde te duci?

TOFANA: Știi bine, la universitate.

CASTRIȘ *(tăindu-i calea)*: Atunci, răspunde-mi.

TOFANA: Ții să-ți răspund chiar acum că nu primesc?!

CASTRIȘ *(uluit)*: Ce?

TOFANA *(îndulcind glasul)*: ...Ori cel puțin că deocamdată nu mă ademenește căsătoria!

CASTRIȘ: Vorbești serios?

TOFANA: Ca niciodată. *(Castriș rîde zgomotos. Tofana, enervată:)* Ți se pare propunerea atît de strălucită încît... *(Castriș rîde mereu.)* Ești înfumurat și vreau să te pedepsesc! Căsătoria asta nu numai că nu mă încîntă, dar o detest!

CASTRIȘ *(devenind serios)*: Numai atît?

TOFANA: Mai rîzi puțin și urmez și cu alte complimente... Îmi pare bine că ai revenit la realitate... La revedere.

CASTRIȘ: Cîteva clipe, te rog...
TOFANA: Fie.
CASTRIȘ: Cu adevărat nu vrei să fii soția mea?
TOFANA: Ți-am mai spus-o.
CASTRIȘ: Iartă-mă dacă te întreb a doua oară... Îți promit că nu voi rîde. Vorbim serios.
TOFANA: Ei da, serios. Nu înțeleg însă de ce te miră refuzul meu...
CASTRIȘ: Foarte logic. Nu vrei să fii soția mea și totuși ai primit o situație inferioară, mai jignitoare chiar...
TOFANA: Îți răspund tot cu logica...
CASTRIȘ: Aș vrea s-o văd și pe asta.
TOFANA: Ca prietenă nici o legătură trainică nu mă ține lîngă tine, pe cînd altfel... *(Îndulcind glasul:)* Ai ținut s-o știi! Eu una am vrut să te cruț... Dragul meu, n-am cîtuși de puțin pofta să mă jertfesc ție toată viața. E drept că mi-ar veni în ajutor divorțul, dar fiindcă ai fost bun cu mine, nu vreau să te fac de rîsul lumii.
CASTRIȘ: Ți se oferă o partidă mai strălucită?
TOFANA: Nu.
CASTRIȘ: Atunci?
TOFANA: Foarte lămurit. I-am spus-o dealtminteri și Crinei... Simt că viața pe care o ducem împreună nu e tot ce se poate oferi unui suflet ca al meu.
CASTRIȘ: Nimănui nu-i e dat să se bucure de toate bucuriile vieții.
TOFANA: Se poate... Am însă o datorie față de mine însămi... Să încerc! Numai oamenii inculți sînt fataliști... Pentru ei dealtfel s-a scornit fatalitatea... Noi ceștilalți însă avem chiar datoria să învingem neputința, căci asta-i în fond fatalitatea.
CASTRIȘ: Și ce vrei să faci?
TOFANA: Mă iubești, Castriș?

CASTRIȘ: Ô știi prea bine, mult de tot!
TOFANA: Voi căuta să-ți ușurez pe cît îmi va fi în putință neplăcerea despărțirii noastre.
CASTRIȘ: Despărțire!... Așa e... Și cînd se va întîmpla asta?
TOFANA: Nu știu!... Timpul mă va povățui cînd. Va depinde însă și de felul cum vei ști să te obișnuiești cu această idee... Te-aș ruga totuși să mă ajuți și tu... Ar fi păcat să ne irosim viața chinuindu-ne...
CASTRIȘ: Bine, bine... Și pe urmă?...
TOFANA: Ce-ți pasă?
CASTRIȘ: Ți-ai pus în gînd ceva?
TOFANA: Deocamdată mă gîndesc numai la tine.
CASTRIȘ: La mine să nu te gîndești... S-o știi... Acum spune-mi și mie în ce fel vezi o viață frumoasă?
TOFANA: Deocamdată schimbînd-o.
CASTRIȘ: Bine... Pe ce te bizui?
TOFANA: Voi vedea după ce voi schimba-o...
CASTRIȘ: Viața e grea... Ceea ce ți-am oferit eu nu vei găsi ușor... Cu ce o să trăiești, căci la urma urmei și o bucățică de pîine e greu de cîștigat!
TOFANA *(rîde silit):* Hotărît lucru, Sbilț e un mare cugetător... Tocmai astăzi i-am aruncat și eu vorbele astea în față și știi ce mi-a răspuns?... Fetițo, pămîntul e o pepinieră de nerozi!
CASTRIȘ *(ridicînd puțin glasul):* Și răspunsul acesta mi-l servești și mie?...
TOFANA: Da, ca să-ți iasă din cap gîndul că atîrn de tine.
CASTRIȘ *(amărît):* Frumos! Mulțumesc! Nici că se putea un răspuns mai bun la bucuria mea de adineauri.
TOFANA: Bucuriile prea mari poartă în ele germenul decepției.

CASTRIȘ: Veșnic aforisme! Universitatea ți-a mutilat sufletul! Cînd te-am cunoscut întîia oară...

TOFANA: Pe vremea aceea ieșisem abia din „Azil", nu știam ce-i viața. Trăiam pentru că trăiam!

CASTRIȘ *(izbucnind îndurerat)*: O! Dar e îngrozitor Tofano!... Trăim împreună de patru ani... Care va să zică de patru ani te chinuiesc și eu n-am știut nimica!... Ce să răspund acum mătușii mele?... Am luptat atîta vreme cu tatăl meu, i-am biruit îndărătnicia, și acum?... Mîine mătușa te așteaptă la dejun... Vrea să te cunoască... Acum ce-o să-i spun?

TOFANA: Spune-i și tu că sînt bolnavă...

CASTRIȘ: În sfîrșit, o să mă întrebe de nuntă...

TOFANA: Răspunde-i că sîntem ocupați cu examenele... E o amînare logică... Sînt patru luni la mijloc...

CASTRIȘ: Nu, nu, Tofano! Nu sînt un om care să se dea învins! Natura nu mi-a agățat zadarnic mușchii ăștia pe scheletul meu! Și-apoi, iartă-mă, dar tu treci printr-o criză de nervi...

TOFANA *(izbucnind)*: Așadar, hidroterapie!

CASTRIȘ: La urma urmei, de ce nu?... Te rog, nu te supăra... Cred că-mi dai voie și mie să încerc să lupt deci împotriva zăpăcelii tale sufletești! Da! Zăpăceală sufletească...

TOFANA: Cu alte cuvinte, mă faci nebună...

CASTRIȘ: Nu. Nebunia-i zăpăceală mintală, nu sufletească.

TOFANA: Mulțumesc... Acum mă lași să mă duc la universitate?

CASTRIȘ: Dacă vrei, te și conduc...

(Se aude o bătaie ușoară, apoi Rudy intră deschizînd încetișor ușa. Rudy ține în mînă o cutie de mandolină.)

SCENA A VIII-A

TOFANA, RUDY, CASTRIȘ

RUDY *(cu oarecare sfiiciune)*: Bună seara... Dumneavoastră închiriați odăi mobilate?

TOFANA: Nu, domnule, urcați-vă la al doilea...

RUDY: Vă mulțumesc... *(Dă să iasă.)*

CASTRIȘ: Domnule... cred că nu mă înșel.

RUDY *(recunoscîndu-l)*: Și eu tot așa cred... *(Vesel.)* Sînt Rudy, precum tu ești Castriș!

CASTRIȘ: Întocmai... *(Își dau mîinile.)* De neînchipuit. Te credeam mort! Cum și ce fel pe aici?

RUDY: M-am întors și eu în țară.

CASTRIȘ: Așa-i, că tu plecaseși parcă la Paris.

RUDY: Am colindat prin toată Europa afară de Rusia și Peninsula Scandinavă... Apropo... Tu ești la tine acasă ori în vizită?...

CASTRIȘ: Soția mea... domnul Rudy, fostul meu coleg de bancă în liceu, astăzi probabil student, dacă nu chiar doctor în drept.

RUDY: Doctor în drept? *(Rîde sincer.)* N-am asemenea vanități... Să mă credeți, doamnă, că singurul motiv pentru care am luptat să-mi capăt bacalaureatul a fost armata.

TOFANA: Cum asta?

RUDY: De frică să nu fac armata trei ani, în loc de unul... Ei! Dar uitai de cameră și mai ales de trăsură... Închipuiți-vă că umblu cu bagajul după mine. Nu știți, e bună camera?

TOFANA: Bună și ieftină.

RUDY: Atunci sînt ca și mutat. Mi-aduc bagajul sus și dau drumul și trăsurii. Economie de timp și bani... Îmi dați voie... *(Iese.)*

SCENA A IX-A

TOFANA, CASTRIȘ

CASTRIȘ: Ce-ntîmplare ciudată... Iată-mă-s pe cale de a reînnoi o prietenie veche... A venit la timp... Mă-nviorează oarecum... Dar tu nu te duci la universitate?...

TOFANA: Mai am vreme și apoi e nepoliticos să plec tocmai acum. *(Cu interes:)* Ați fost buni prieteni?

CASTRIȘ: Da, făceam nebuniile împreună.

TOFANA: E inteligent?

CASTRIȘ: Relativ. Pe cît era de prost la învățătură, pe atît era de iscusit afară din școală.

TOFANA: Are o figură foarte delicată. Nu-i cumva poet?

CASTRIȘ: Pe atunci îl știam prozator: făcea scrisori de dragoste; nu frumoase, dar norocoase.

TOFANA *(și mai curioasă):* E bogat?

CASTRIȘ: Ba-i chiar sărac, dar de familie bună. Dacă nu mă înșel e orfan... Acum, cu ce o fi călătorit prin Europa, nu știu.

TOFANA: În afară de Rusia și Peninsula Scandinavă.

CASTRIȘ: Da. În afară de acestea.

(Intră Rudy.)

SCENA A X-A

ACEIAȘI, RUDY

RUDY: Mi-am așezat, pînă una-alta, bagajul la ușa dumneavoastră.

CASTRIȘ: De ce nu l-ai adus înăuntru? Scoate-ți paltonul. *(Rudy se execută.)*

TOFANA: Ești bun să-mi spui de ce n-ai fost prin Rusia și Peninsula Scandinavă?

RUDY: Cu plăcere. *(Vesel:)* În Rusia mă temeam de Siberia, iar în Peninsula Scandinavă din pricină că pe acolo femeile sînt prea culte. Cel puțin așa se zice.

TOFANA: Și nu-ți plac femeile culte?

RUDY: Nu că nu-mi plac, dar mă pun pe mine într-o situație foarte neplăcută... Nu prea mi-a plăcut cartea, așa că nu pot să stau de vorbă cu dînsele.

CASTRIȘ *(rîde zgomotos):* Și cînd mă gîndesc că soția mea peste cîteva luni e licențiată în litere și filozofie!

TOFANA *(supărată):* Ești lipsit de tact, Castriș! *(Lui Rudy:)* De ce nu stai jos, domnule Rudy? Bărbatul meu nu prea e delicat de felul său.

CASTRIȘ: Așa e... ia loc, dragă Rudy! N-ai idee ce mare plăcere mi-ai făcut cînd te-am recunoscut.

RUDY: Să stau... Dar să-mi dați voie întîi să-mi vizitez proprietăreasa.

CASTRIȘ: E de prisos să te grăbești. La nevoie găsești la noi un pat destul de moale... Vrei o dulceață? Tofano, fă chiar tu în persoană onorurile casei... De! Un prieten...

TOFANA: Cu plăcere. *(Iese.)*

SCENA A XI-A

CASTRIȘ, RUDY

CASTRIȘ *(cu dragoste, luîndu-i mîna):* De cînd ești sosit în București?

RUDY: Abia de alaltăieri.

CASTRIȘ: Cu ce gînd ai venit?

RUDY: Să muncesc. Am la mine cîteva scrisori de recomandație.
CASTRIȘ: Pentru ce minister?
RUDY: Pentru toate.
CASTRIȘ: Atunci ești bine înarmat.
RUDY: Dar birocrația nu-mi place. Vreau mai bine să intru la o gazetă franțuzească.
CASTRIȘ: Ești în curent cu politica noastră?
RUDY: Deocamdată aș vrea să redactez carnetul monden. Cu rochiile sînt mai în curent decît cu politica.
CASTRIȘ: Așadar, tot sentimental!
RUDY: Dar tu ce faci aici?
CASTRIȘ: Isprăvesc dreptul chiar acum, în iunie.
RUDY: Și te-ai căsătorit?
CASTRIȘ *(cam încurcat):* Mda...
RUDY: Interesantă soție, chiar frumoasă... Ai mare noroc că ești tînăr... Cinci ani mai mulți decît ai ți-ar fi fost fatali!
CASTRIȘ *(rîzînd):* Cum văd, vii înarmat cu numeroase și serioase cercetări!
RUDY: Rutină, dragă prietene... Nu cred să fi făcut un savant mai multe experiențe ca mine asupra aceluiași subiect.
CASTRIȘ: Te cred!
RUDY: Și totuși am mai mult noroc decît experiență. E cam plicticos faptul acesta... Nu că sînt orgolios, dar oricum, e jignitor... Dealtfel m-am și întors în țară să pun capăt apucăturilor astea ușoare... Prea m-a luat lumea la ochi... Vreau să fiu și eu ceva mai considerat...
CASTRIȘ: Ești încîntător, Rudy!... Ai venit să te reabilitezi!

RUDY: Da, Castriș, ăsta-i cuvîntul...

(Intră Tofana, e legată la cap. Aduce o tavă cu dulcețuri și le pune pe masă în dreptul lui Rudy.)

SCENA A XII-A

ACEIAȘI, TOFANA

TOFANA: În privința dulceții, te rog să nu-mi faci nici un compliment. E cumpărată.
RUDY: Nici un compliment, doamnă. În fața intelectualelor tac ca un elev de șaptesprezece ani! *(Ia dulceața.)*
CASTRIȘ: Ce?... Iar te doare capul?
TOFANA: Precum vezi...
CASTRIȘ: De ce nu iei un piramidon?
TOFANA: L-am isprăvit.
CASTRIȘ: Să trimitem atunci...
RUDY: Am eu ceva mai bun decît piramidonul. *(Se duce la ușa din fund și o deschide. Își caută în geamantan.)*
TOFANA *(lui Castriș):* Dacă ești bun, du-te pînă la universitate și ia note în locul meu... E o prelegere foarte importantă și n-aș vrea s-o scap.
CASTRIȘ: Nu-i Crina acolo?
TOFANA: Crina e în anul întîi... Dacă te-am rugat, du-te... Uf! Și capul, doamne, cum mă doare!... Acum abia pricep de ce am fost așa de rea cu tine!...
CASTRIȘ: Și rătăcită, Tofano.
TOFANA: Poate și asta... Dar du-te, omule, odată!
CASTRIȘ *(vesel):* Alerg, Tofano, alerg... Mi-ai spus o vorbă mare... Dar ce facem cu Rudy?...

TOFANA *(indiferentă)*: N-are decît să se urce la proprietăreasă și să se tocmească.

RUDY *(revenind cu o bomboană învăluită în cositor)*: Poftim, e o bomboană parfumată. Se ia fără apă, pentru că are un gust delicios!

TOFANA: Mulțumesc. *(O mănîncă.)*

CASTRIȘ: Sînt nevoit, dragă Rudy, să lipsesc un ceas de acasă. Nădăjduiesc însă că la întoarcere te voi găsi tot aici... Dacă nu-ți place să-ți pierzi timpul, repede-te sus pînă la proprietăreasă și înțelege-te cu dînsa... Oricum, nu pleca pînă nu mă întorc... Dacă Tofanei îi va trece capul, vom petrece, Rudy!... Vom bea pentru venirea ta în casa noastră și vom bea pentru... Las', că-ți spun eu la întoarcere! La revedere... *(Se oprește cu grijă în pervazul ușii.)* Ești sigur că bomboana ta e mai bună decît piramidonul?...

RUDY: E infailibilă!

(Castriș iese.)

SCENA A XIII-A

RUDY, TOFANA

TOFANA *(privindu-l stăruitor)*: Bomboana dumitale e plăcută. Nu-mi rămîne decît să aștept rezultatul.

RUDY *(plecînd ochii)*: Cinci minute, doamnă, tocmai atît cît îmi trebuie mie ca să mă înțeleg cu necunoscuta de sus.

TOFANA: Nu scăpați în cinci minute... Proprietăreasa e foarte guralivă... *(Surîzînd:)* A fost pe vremuri frumoasă.

(Rudy iese.)

SCENA A XIV-A

TOFANA singură

TOFANA *(cum iese Rudy, își scoate legătura de la cap și o zvîrle pe masă. Aci găsește cutia de mandolină. O privește și apoi o deschide, scoțînd afară o mandolină mică, de gîtul căreia atîrnă o sumedenie de panglici de diferite culori. Curioasă, le cercetează și le numără surîzînd)*: Șaptesprezece!... Cine o mai fi și omulețul ăsta?

(Tocmai intră Rudy.)

SCENA A XV-A

TOFANA, RUDY

RUDY: N-am noroc. Proprietăreasa nu-i acasă.

TOFANA *(punînd mandolina la loc; jenată)*: Iartă-mă c-am îndrăznit.

RUDY: Curios! N-au trecut nici cele cinci minute oficiale ale bomboanei mele și durerea de cap v-a și trecut.

TOFANA: De unde știi?

RUDY: Ați luat legătura de la cap.

TOFANA: Da. Efectul a fost extraordinar.

RUDY: Foarte curios! Pe cînd urcam scările la proprietăreasă, mi-am adus aminte că am greșit cutiuța și în loc de o bomboană medicinală v-am dat una obișnuită, de cofetărie... Se vede că sugestia...

TOFANA *(tresărind, apoi cu ironie)*: Sugestie? Și anume ce fel de sugestie?

RUDY: Vreți să mă umiliți cu neștiința mea?

TOFANA *(reluînd tonul prietenesc)*: A, nu, domnule... Nu sînt pedantă și nici rea... Am glumit...

RUDY: Acum sînt sigur că nu vă mai doare capul... Sînteţi mai mult decît bună.

TOFANA *(zîmbind)*: M-am schimbat?... N-o să-ţi par curioasă dacă îţi voi spune că nu m-a durut capul deloc?

RUDY *(zîmbind)*: Nu.

TOFANA *(tresărind)*: Dovedeşte-mi.

RUDY: Bomboana cu bucluc... Eu nu prea mă zăpăcesc cînd e vorba de servit o doamnă şi apoi prea aş fi fost uluit dacă aş fi luat o bombonieră drept o mititică cutioară de pilule... Deosebirea e prea bătătoare la ochi.

TOFANA: Ei şi?

RUDY: Am ghicit de la început că nu vă doare capul, dar că voiţi să vă scăpaţi atît de mine, cît şi de Castriş!...

TOFANA: Domnule atotştiutor, aici te înşeli!...

RUDY: Doamnă, tot ce se poate.

TOFANA: Întîi de toate nu sînt doamnă, cel puţin în faţa legilor.

RUDY: Scuzaţi, domnişoară...

TOFANA: Aşa îmi place mai mult... Domnişoara Tofana Sbilţ.

RUDY: Sînteţi germană?

TOFANA *(surîzînd)*: Ai uitat românește, domnule Rudy... Sbilţ e un cuvînt românesc.

RUDY: Tot ce se poate... Sbilţ? Sbilţ! Şi ce înseamnă?

TOFANA: Nu ştii? Nici nu-ţi închipui?... *(Rîde zgomotos, apoi deodată serioasă:)* Îţi va spune vărul meu... Dar să nu-l întrebi de faţă cu mine... *(Repede:)* Ştii să cînţi din mandolină?

RUDY: Puţin de tot. Un singur cîntec.

TOFANA: Aşa? Atunci e mai mult un răboj.

RUDY: Răboj?

TOFANA: ...Da, un răboj... *(ia mandolina)* crestat gata... La fiecare crestătură cîte o panglicuţă de care te leagă, firește, o amintire... *(Se uită la Rudy o vreme, apoi izbucneşte nervoasă:)* Uf! Nu cumva ai de gînd să-mi povesteşti memoriile?... Mulţumesc.

RUDY *(jenat, dar zîmbitor)*: Nu, domnişoară.

TOFANA: Cred şi eu. Oricum, îţi dau voie să cînţi... Unicul dumitale cîntec... desigur, un cîntec cu foarte multe nume proprii!... Mulţumesc!... *(Scutură mandolina, panglicile fîlfîie; rîzînd silit:)* Mandolina dumitale e foarte caraghioasă... Poftim, parcă-i o mahalagioaică înzorzonată.

RUDY: N-am înzorzonat-o eu.

TOFANA: Firește că nu dumneata... Amintirile!... Amintirile sînt ca umbrele: se ţin după om şi nu-l lasă în pace. Poftim: şaptesprezece panglicuţe! Ce mai curcubeu pestriţ!... Ai putea să-mi spui cine eşti dumneata cu cele şaptesprezece panglicuţe la mandolină, ca şaptesprezece decoraţii pe un frac?

RUDY: Un călător ce şi-a pus în gînd să se oprească în sfîrşit.

TOFANA: Un pierde-vară ce face pe toate femeile în toată firea să-şi gonească bărbatul cu dureri de cap... Vai!

RUDY *(făcînd un pas spre Tofana)*: Domnişoară...

TOFANA: Nu-i nevoie... Mi-a trecut... Eşti cam îndrăzneţ după cum văd. Eşti bun să cînţi ceva? Vreau să văd dacă ţi-ai meritat decoraţiile.

RUDY: Nu talentul muzical mi-a împodobit mandolina.

TOFANA: Dar atunci cine eşti?... Şi ce faci?

RUDY: Mai bine zis cine am fost... Cum să vă spun, domnişoară, ca să nu vă jignesc cumva? Trecu-

tul meu nu e tocmai glorios... E cam... Staţi c-am găsit. Un prieten mi-a dedicat nişte versuri, iar un altul mi-a făcut muzica... Vă voi recita poezia aceea cu acompaniament de mandolină... Ascultîndu-l mă veţi înţelege ce om de nimic am fost... *(Ia mandolina.)* Acesta-i dealtfel şi unicul meu cîntec...

TOFANA: Romantică recomandaţie.

RUDY *(recită cu acompaniament):*

Cînd lumea mă vede spre zori,
Grăbit că mă duc uneori,
Îşi spune, la sigur, prosteşte:
„Sărmanul băiat, cît munceşte!"

Eu însă spre cîmpu-nflorit,
Pe cîmpul cu boare stropit,
Alerg, să culeg dragii mele
Buchete cu roua pe ele!

(O scurtă pauză şi uşa se deschide brusc şi zgomotos. Intră Sbilţ.)

SCENA A XVI-A

ACEIAŞI, SBILŢ

SBILŢ *(sarcastic):* Bravo! Bravo! Nici că se poate ceva mai fermecător. Şi să nu crezi în telepatie... Asta-i religia viitorului, fetiţo!

TOFANA: Eşti necuviincios. De ce n-ai bătut la uşă?

SBILŢ: N-am obicei să bat la uşa nimănui. Apoi muzica... mandolina... De!

TOFANA: Mai bine stăteai la cîrciumă.

SBILŢ: Dar ţi-am spus că m-a adus telepatia.

TOFANA: Uite, vărul meu, domnul Rudy... Are un fel de a se recomanda...

RUDY: Dimpotrivă, mie mi se pare foarte original şi îmi face o deosebită plăcere cunoştinţa dumisale. *(Îi întinde mîna surîzînd.)*

SBILŢ *(acru):* Mulţumesc de compliment, dar aşa mi-e obiceiul: nu dau mîna cu un om, pînă nu mă încredinţez că o merită...

RUDY *(retrăgîndu-şi mîna):* Mă rog, fiecare avem dreptul să credem ceea ce voim.

TOFANA *(supărată):* Aş! E beat, şi atîta tot. *(Trece la masă şi caută în poşetă.)*

SBILŢ *(Tofanei):* Nu, fetiţo, eu ziua nu mă mai îmbăt, fiindcă ziua beţivii fac impresie proastă.

TOFANA *(enervată, îi întinde cîţiva lei):* Bine, bine... Ţine... şi pleacă... Haide! Nu mai face pe miratul!... Îţi cunosc eu tainele telepatiei tale.

SBILŢ *(ia banii cu milă şi dispreţ):* Pe tine te mînă instinctul, nu inteligenţa... Iată de ce nu-ţi răspund. Am lăsat la cîrciumă o discuţie mai interesantă. Mă duc s-o continui. *(Lui Rudy:)* Dacă o să mai vii pe aici, domnul meu, îţi voi vorbi de cartea mea... Te pomeneşti că te fac... *(zîmbet sinistru)* ucenicul meu... *(Iese.)*

SCENA A XVII-A

TOFANA, RUDY

TOFANA: Uf!... Credeam că nu mai pleacă!... Am tras o frică pe care n-am mai încercat-o pînă acum... Am crezut că e Castriş.

RUDY: Nu vă înţeleg.

TOFANA: Eşti viclean, domnule Rudy... Nu mă înţelegi pentru că nu vrei. Pentru că, ce pretenţii

nesăbuite, aştepţi mărturisiri de la femei... Fireşte!... De ce le-ai mai face dumneata, dacă ele te doresc!... Spune drept, ţi s-a mai întîmplat ce ţi se întîmplă? *(Rudy tace.)*

TOFANA: Taci?... E frumos din partea dumitale. Dar mai cîntă!

RUDY *(cam abătut)*: Vărul dumitale a căzut pe întîiul şi pe ultimul cuplet.

TOFANA: Cîntecul dumitale atunci e cam scurt... Dar rupe panglicile alea... Sînt caraghioase şi mai ales obraznice!... Nici asta nu vrei?... Ţi-s dragi? Dar spune şi dumneata ceva.

RUDY: Mă gîndesc dacă n-ar fi bine să mă duc iar sus, să văd dacă proprietăreasa n-a venit.

TOFANA *(rîde silit)*: Da? Dumneata în clipa asta te mai gîndeşti? Un om ca dumneata se mai gîndeşte? *(Înaintează spre Rudy cîţiva paşi, apoi face un gest de cădere. Rudy se repede şi o sprijină. Tofana se agaţă de gîtul lui Rudy şi îl sărută.)*

RUDY *(perplex)*: Ce faci, domnişoară?... Ce faci?

Cortina

ACTUL II

Acelaşi decor. Deasupra uşii din fund se găseşte agăţat portretul în ulei al Tofanei.

SCENA I

TOFANA, apoi RUDY

TOFANA *(citeşte adîncită pe nişte notiţe. Uşa din fund se deschide. Tofana face un gest de necaz, dar recunoscîndu-l pe Rudy, se înseninează)*: Dacă ar fi fost Sbilţ, ştiu c-ar fi văzut pe dracu.

RUDY: De ce?

TOFANA: Cînd citesc, nici lui Castriş nu-i dau voie să mă tulbure.

RUDY: Atunci te tulbur şi eu.

TOFANA: Tu ai dreptul să mă întrerupi, căci în loc să mă tulburi, vii ca un fel de repaus, de reculegere.

RUDY: Exagerezi, Tofano.

TOFANA: Nu.

RUDY: Oricum, dă-mi voie să mă retrag. Coborîsem din colivia mea numai aşa, să văd dacă eşti acasă. Dealtfel mă chinuiesc şi eu cu un articol de senzaţie: jurfixul doamnei Izabela Drino.

TOFANA: Iar te chinuiești? Ai la mine hîrtie și cerneală cît poftești. Nu-ți rămîne decît să te așezi colea lîngă mine și să scrii senin cele ce-ți voi dicta eu.

RUDY: Mulțumesc. *(Se uită la ceas.)* Am ambiția să-mi scriu singur articolele. Cu concursul tău generos am ajuns să nu pot redacta o biată informație. Și sînt aproape două luni de cînd sînt în presă.

TOFANA: Ei și?!

RUDY: Nu pot rămîne toată viața, oricît de ziarist monden aș fi, un reporter ce nu poate lega două cuvinte.

TOFANA: Ce mai pagubă!

RUDY: Mare de tot. *(Glumeț:)* Nu-mi voi permite luxul ca toată viața să am un secretar atît de inteligent și de cult.

TOFANA: Te asigur că da.

RUDY: Îmi dai voie să mă îndoiesc?

TOFANA *(punîndu-i mîna pe după gît):* Nu, Rudy.

RUDY: Peste o lună, cel mult două, te măriți cu Castriș, iar cel mult în patru săptămîni îți vei lua licența. Despărțirea e fatală.

TOFANA: Ai spus un singur adevăr: licența. Restul e fantezie.

RUDY: Dar măritișul cu Castriș?

TOFANA *(cu finețe):* Metafizică speculativă. *(La Rudy îi scapă un gest de neplăcere.)*

TOFANA *(agasată):* Nu-ți place cumva?

RUDY: Nu te înțeleg.

TOFANA: Ar fi și pretențios să înțelegi orice. Dar nici n-aș vrea! Mulțumește-te cu ceea ce îmi scapă din cuvintele mele, din gesturile mele. Te-ai îngrozi poate de adîncul unei... Nu, nu! Mîndria

mă oprește să-ți spun mai mult... *(Mîngîioasă:)* Dealtfel un bărbat ca tine înțelege puțin, dar folosește mult. Ce-ți pasă?

RUDY: Oricum, lămurește-mă cît de cît...

TOFANA: Vreau cu orice preț să-mi iau acuma în iunie licența, pentru ca rudele lui Castriș să-mi găsească un post de suplinitoare în capitală. Îl voi avea la sigur. O dată profesoară, Rudy, te voi lua de braț și vom intra alături în biserică.

RUDY *(face ochii mari, dar iute își stăpînește nemulțumirea printr-un rîs gălăgios):* Îți bați joc de mine.

TOFANA *(aspră):* Vorbesc serios și aș dori ca și tu tot așa să-mi vorbești.

RUDY: Am eu mutră să fiu bărbatul tău?

TOFANA: Ești singurul care trebuie să-mi fii bărbat.

RUDY: Poate, dar numai într-un singur caz: să ne schimbăm sexul. E cu putință? Dacă da, atunci cere-mi, Tofano, mîna și eu ți-o acord din toată inima. Așa cum sîntem însă, nici măcar n-am îndrăzneala să mă gîndesc c-aș putea fi vreodată bărbatul tău.

TOFANA *(agasată):* Nu încerca să vorbești serios, fiindcă...

RUDY: Ai dreptate. Spun prostii. Tocmai de aceea, mi se pare că-ți bați joc de mine.

TOFANA: Dacă ai ști, Rudy, dacă ai ști!... *(Rudy se uită la ceas.)* Dar ce ai de te tot uiți la ceas?

RUDY: Articolul cu jurfixul. Gazeta e gazetă. Cere precizie. Pînă într-un ceas trebuie să fiu cu articolul la redacție.

TOFANA: Nu te mai trece cu firea. Așază-te aici pe scaun și scrie. Cînd a avut loc jurfixul doamnei Drino?

RUDY: Nu, Tofano, lasă-mă. *(Tofana, cu o privire poruncitoare, îi arată scaunul.)*

RUDY: Știu ce fac.

TOFANA: Nu știi nimic.

RUDY: Tocmai pentru că nu știu, am dorința de a ști.

TOFANA *(ceva mai aspră)*: Nu-mi place să mi te opui. Cînd te poftesc să te așezi la masă, așază-te și nu mă mai enerva.

RUDY: Dar, te rog, Tofano, lasă-mă. Îndată ce voi isprăvi articolul, ți-l voi da să-l corectezi.

TOFANA: Fie și așa. Cît e ceasul?

RUDY *(uitîndu-se la ceas)*: Două jumătate.

TOFANA: Și Crina nu mai vine. Se vede că a uitat că trebuie să mă ia la universitate. O voi găsi acolo. Mă duc.

RUDY *(făcînd pe speriatul)*: Dar articolul meu?

TOFANA: Mă găsești la universitate.

RUDY *(repede)*: La revedere, Tofano. *(Dă să iasă.)*

TOFANA: Pleci și nu mă săruți? *(Rudy se întoarce și o îmbrățișează.)*

TOFANA *(mîngîindu-l și sărutîndu-l cu patimă)*: Secătură mică, secătură!... Vreau să te fac om.

(Sbilț intră pe neașteptate.)

SCENA A II-A

ACEIAȘI, SBILȚ

SBILȚ: Zero și cu zero face zero; zero înmulțit cu zero, tot zero.

TOFANA *(aspră)*: Ce vorbă e asta?

SBILȚ: Vreau să spun că chiar dacă ai înmulți sau ai împărți pe zero cu infinitul, tot cu zero te alegi, și de la zero pînă la ceea ce se numește om, e

mai mult decît un infinit. Ei, lasă, nu te supăra. Am glumit.

RUDY: Domnul Sbilț e foarte amuzant.

SBILȚ *(acru)*: Găsești?

RUDY: Firește.

SBILȚ: Ciudat. Mentalitățile noastre sînt în antiteză. Pe cît sînt eu de deștept...

TOFANA *(enervată)*: Nu uita, Sbilț, că...

RUDY: Nu înțeleg de ce te superi.

TOFANA: Nu-mi plac obrăzniciile.

RUDY: A fi o fire veselă nu înseamnă a fi una obraznică.

SBILȚ: Se vede că nu-i nimic de capul meu, de îndată ce îmi iei apărarea. *(Rudy rîde din toată inima.)* Oricum, pentru că mă iubești *(apăsat)* și știu pentru ce, îți dau un sfat: fă-ți geamantanul și mută-te de aici cît mai curînd.

RUDY *(uitîndu-se la ceas)*: Deocamdată mă mut în odaia mea.

SBILȚ: Ai vreun *rendez-vous?*

RUDY *(tresărind)*: De unde pînă unde?

SBILȚ: Te-ai uitat la ceas.

RUDY: M-am uitat și mai-nainte.

SBILȚ: Cu atît mai mult. Trecători ca dumneata nu se uită la ceas decît pentru că... *(Disprețuitor:)* Treaba dumitale. Nu mă interesezi deloc. Ești bun acum să ne lași singuri?

RUDY: Cu plăcere.

SBILȚ: Atunci tot eu sînt păgubașul, fiindcă n-am simțit nici o plăcere făcînd pe cățelușul la ușă. Am scheunat cam mult.

TOFANA: N-aveai decît să intri.

SBILȚ: Prezența mea ar fi fost jenantă.

TOFANA: Așa?!... Atunci rămîi, Rudy!...

RUDY *(încurcat, se retrage de-a-ndaratelea):* Scuză-mă... Articolul... Gazeta... La revedere, domnule Sbilț. *(Iese prin fund.)*

SCENA A III-A

TOFANA, SBILȚ

SBILȚ *(izbucnind):* Tipul ăsta mă va înnebuni!

TOFANA *(punîndu-și pălăria):* N-ai decît să-l oceleşti.

SBILȚ: Îndată ce trăim sub acelaşi acoperămînt, ocolirea e cu neputință.

TOFANA *(indiferentă):* N-ai decît să te muți.

SBILȚ: Ştiu că asta ți-ar face mare plăcere.

TOFANA: Întocmai.

SBILȚ *(rînjind):* Ați avea mai multă libertate.

TOFANA: Ne importă.

SBILȚ *(luînd tonul autoritar):* Nu uita că sînt văr primar cu tine și dacă ți-am îngăduit pînă acum concubinajul cu Castriș, nu mai pot tolera desfrîul. Porți același nume cu mine.

TOFANA: Peste două luni voi avea plăcerea să-l schimb. La revedere și pe curînd adio, vere Sbilț. *(Dă să iasă.)*

SBILȚ *(aținîndu-i calea):* Am de vorbit cu tine lucruri serioase...

TOFANA: Eu nu.

SBILȚ: Fetițo!

TOFANA: Pentru că n-am vreme de pierdut, na-ți cinci lei. *(Îi dă o piesă de cinci lei. Sbilț o aruncă furios. Tofana îndîrjită:)* Nu azvîrli ceea ce nu ești în stare să cîștigi. Sînt ani de zile de cînd trăiești prin mine și numai prin mine. Acum,

cînd simți că mă vei pierde, pentru că peste puțin va trebui să mă cam slăbești, ești de o obrăznicie care a întrecut toate îngăduințele rubedeniei.

SBILȚ: Uiți, fetițo, cu cine vorbești!...

TOFANA: Ba vorbesc cu un ratat!

SBILȚ *(furios):* Să-ți spun și eu cine ești?

TOFANA *(privindu-l):* Haide, spune...

SBILȚ: Vei fi crezînd că n-am curaj! *(Se privesc cu ură o vreme.)*

TOFANA: Îndrăznește să crîcnești și la noapte dormi în Cișmigiu.

SBILȚ: Îți mulțumesc, fetițo; nu uita însă că și Castriș ți-ar putea întoarce această amenințare pitorească.

TOFANA *(cu dispreț):* N-are decît s-o facă.

SBILȚ: Firește că ție nu-ți pasă. Ai avut prevederea să pui deoparte și la loc bun banii prostului ăluia. Acum nu mă mai miră de ce de la o vreme încoace ai fost atît de zgîrcită cu mine. Să-ți fie de bine, și la mulți ani. Oamenii deștepți trăiesc de pe urma proștilor! În privința aceasta, dragă fetițo, sîntem perfect de acord. Nu era nevoie să mă mai faci ratat.

TOFANA *(iritată):* Nu te-am făcut pentru asta!

SBILȚ: Pe ilustrul nostru bunic, Haralambie Sbilț, bemolează-ți glasul și fă posibilă o convorbire.

TOFANA: N-am timp.

SBILȚ: Am nevoie de sprijinul și sfatul tău.

TOFANA *(ironică):* Sprijin și sfat de la mine, copilule?

SBILȚ: Mda! Am ajuns atît de rău, încît trebuie să cerșesc sfat și sprijin.

TOFANA: Ce sprijin?

SBILȚ: Să-l hotărăști pe Castriș să intervină pentru mine la Fundație. E un loc vacant și știi bine că e rudă cu...

TOFANA: Vorbești serios? Vrei să muncești?

SBILȚ: Sînt nevoit. Pricina poate că-i luna asta a lui mai... Sfîrșitul primăverii... Pe mine întotdeauna anotimpul acesta m-a întors pe dos ca pe o mănușă... Ei da! Mi-a intrat în cap să mă însor! Schimbîndu-mi viața, voi putea înfăptui și cartea mea!

TOFANA: Iar nălucirea cărții aceleia?

SBILȚ: Zi cu zi mă conving că ea trebuie să se înfăptuiască ca o necesitate divină! Îi spui lui Castriș să pună o vorbă bună pentru mine?

TOFANA: N-ai decît să-i spui tu.

SBILȚ *(mîndru)*: Eu nu mă cobor pînă la dînsul. Tu poți s-o faci, pentru că vă potriviți.

TOFANA: Bine. Atîta tot?

SBILȚ: Aș vrea de asemenea să mă înveți...

TOFANA *(cu satisfacție)*: Să te și învăț?

SBILȚ: Cum s-o fac pe Crina să mă ia de bărbat!

TOFANA *(surprinsă)*: Pe Crina? *(Rîde, apoi repede:)* Nu știu.

SBILȚ: Ba știi. E singurul lucru ce-l știi, și lucrul ăsta nu l-ai învățat la universitate.

TOFANA *(surîzînd cu un aer de superioritate)*: Spune-i și tu c-o iubești.

SBILȚ: Dă-mi o lecție. *(Tofana rîde.)* De ce rîzi? Eu sînt un filozof. N-am avut vreme să fac curte femeilor și iată că astăzi nu știu cum să le-o fac. Începem?

TOFANA: Chiar acum?... Nu... Nu... Dă-mi răgaz să mă mai gîndesc.

SBILȚ: Bine, dar să te gîndești serios.

TOFANA: Îmi devii iar drag, vere Sbilț... *(Rîde nervos.)* Ce cadril fantastic. Eu cu Rudy, Sbilț cu Crina... Să știi că asta mă ambiționează... Crina e acum la universitate. Îi voi vorbi, voi cerceta-o și voi face-o și pe dînsa să se gîndească la tine!

SBILȚ: Așa, fetițo, vorbește-i, pregătește-o! Cînd mă vei descrie Crinei, poți să-i spui că sînt un geniu. Nu vei exagera.

TOFANA: O iubești?

SBILȚ *(îngenunchează)*: Uite așa! Sînt idolatru.

TOFANA: Iar Crina idol. La revedere, Sbilț, și urează-mi noroc. Peștitul tău mă entuziasmează.

SBILȚ: La revedere, fetițo. Dacă izbutești să mă însori și să-mi dai slujba aia, vei fi fericită.

TOFANA: Fericită?!

SBILȚ: Firește. Scapi de mine pentru totdeauna. *(Tofana iese rîzînd.)*

SCENA A IV-A

SBILȚ, apoi RUDY

(Sbilț se plimbă tulburat de vesel ce este, pînă cînd își aduce aminte de piesa azvîrlită. O caută pe jos.)

RUDY *(intră încet și zărind pe Sbilț căutînd ceva pe jos, își aruncă și dînsul ochii pe covoare, se apleacă și ridică moneda)*: Mi se pare că am găsit eu ceea ce cauți dumneata.

SBILȚ *(mormăie morocănos)*: Proștii au întotdeauna noroc.

RUDY: Poftim piesa. *(I-o întinde.)*

SBILȚ *(i-o ia, acru)*: Mulțumesc. *(Dă să iasă.)*

RUDY *(blajin)*: Domnule Sbilț, nu înțeleg de ce dumneata...

SBILȚ *(întorcîndu-i spatele)*: Dacă ai înțelege, n-ai mai fi norocos. *(Se îndreaptă spre ușă.)*

RUDY *(cam supărat, sieși)*: E mai mult obraznic decît spiritual.

SBILȚ *(oprindu-se în ușă)*: Mi se pare că de rîndul ăsta te-ai supărat pe mine. Să-ți dau o compensație. *(Arătîndu-i portretul Tofanei de deasupra ușii:)* Ce zici de acest portret, pe care Castriș, în prostia lui atavică, l-a comandat ca dar de nuntă Tofanei?...

RUDY: Ce să zic? E foarte reușit.

SBILȚ: Foarte reușit? *(Revoltat:)* E o capodoperă!... Te pricepi și dumneata în pictură, ca mine în dragoste. Altceva n-ai nimic de zis? *(Rudy se uită curios la portret.)*

SBILȚ: Degeaba te uiți... Portretul nu-i isprăvit!... Asta e de zis. Dar știi de ce?... Tofana n-a mai vrut să pozeze. Nu ți se pare ciudat că renunță la un astfel de portret?

RUDY: S-o fi plictisit.

SBILȚ: Domnule Rudy, ești un... *(Dă din cap cu dispreț.)* Să te lămuresc pe scurt. Pictorul stînd mereu cu ochii la Tofana s-a tîmpit de admirație și i-a căzut în genunchi. *(Mîndru:)* Noi, tinere, sîntem oameni mîndri și cinstiți. În consecință l-a poftit pe pictor afară, fără revedere, și bine-înțeles fără ceremonie. Nu zici nimic?

RUDY: Foarte frumos din partea verișoarei dumitale.

SBILȚ: Ești un... mă iartă, era gata să te fac dobitoc. Nu-nțelegi că... Stai că-ți mai spun una, doar vei pricepe și dumneata unde vreau să te aduc. Sînt două luni de cînd Castriș nu mai doarme în aceeași odaie cu Tofana.

RUDY *(dînd din umeri)*: E o chestiune intimă ce nu mă privește.

SBILȚ: Te înșeli amarnic. Motivul Tofanei pentru Castriș ar fi că, pînă la măritișul ei, ar vrea să trăiască în curățenia unei adevărate logodnice. Frumoasă mărturisire; păcat că-i mincinoasă. Adevărul e altul. Tofana e prea cinstită și prea mîndră de sine ca să-și poată ierta cinismul de a cocheta odată cu doi bărbați. M-ai înțeles? Dacă da, atuncea pleacă... Dumneata nu te vei putea ridica niciodată pînă la sufletul ei... Și asta va avea urmări... Noi pedepsim! Executăm! Haralambie Sbilț, bunicul nostru, făcea parte din puterea executivă! Haț! Cu sbiltul! *(Rîde.)* Salve! *(Dă să iasă.)*

RUDY: Dacă ești...

SBILȚ: N-am nimic de adăugat. *(Iese.)*

SCENA A V-A

RUDY, apoi CRINA

RUDY *(se uită curios după Sbilț, dă din umeri, apoi, aducîndu-și aminte, se uită la ceas și se repede la fereastră)*: Mi se pare că e dînsa. *(Pauză. Intră Crina.)*

CRINA: Bună ziua, domnule Rudy.

RUDY *(vesel)*: În sfîrșit ai venit, domnișoară? Nici nu-ți poți închipui de cîte ori m-am uitat la ceas. Îți mulțumesc că te-ai îndurat să vii așa cum te-am rugat.

CRINA: Deși n-ar fi trebuit. Cînd să cotesc strada, era cît p-aci să mă lovesc nas în nas cu Sbilț. Din fericire și poate din păcate, era prea grăbit și prea cufundat. Monologa și gesticula ca un moșneag necăjit de copii.

RUDY *(oferindu-i un scaun)*: Nu stai, domnișoară?

CRINA: Ba da, dar numai cinci minute. Vreau să mă întîlnesc cu Tofana la universitate.

RUDY: Dacă-mi dai voie, te voi însoți pînă acolo.

CRINA: N-am de ce să nu-ți dau voie, totuși nu trebuie să uiți, domnule Rudy, că dumneata m-ai silit să vin cu un sfert de ceas mai tîrziu decît mă înțelesesem cu Tofana.

RUDY: Altfel n-am fi putut vorbi numai noi înde noi.

CRINA: Nu cumva ai de gînd să-mi faci o declarație de dragoste?

RUDY: La urmă, tot ce se poate.

CRINA: Drept cine mă iei, domnule Rudy?

RUDY: Dar dumneata pe mine?

CRINA: Am o părere foarte proastă despre dumneata.

RUDY: Eu, dimpotrivă, am una ideal de bună.

CRINA *(ironie glumeață)*: Despre dumneata?

RUDY: Nu. În privința mea sîntem de aceeași părere amîndoi. Cea ideal de bună e despre dumneata.

CRINA: Atunci, domnule Rudy, să ți-o spun verde. Eu sînt o fată care de-abia acum începe să pricep ce-i viața, dar pentru că sînt încă provincială mi-am păstrat anumite vederi aspre în chestiile sentimentale.

RUDY: Nu mă mir, ba le admir.

CRINA: Atunci, iată-ne înțeleși. Așadar nici o declarație. Eu am venit la București să învăț carte și atîta tot.

RUDY: Iar eu am venit în țară, adică la București, să mă reabilitez sufletește.

CRINA *(scurt)*: Drept să-ți spun, ai nevoie.

RUDY *(repede)*: Așadar, ai observat-o și dumneata?

CRINA: Desigur, domnule Rudy, parcă nici n-ai fi bărbat!

RUDY: Ai dreptate...

CRINA: Totuși ai început să te mai schimbi. Toaleta dumitale nu mai este exagerat de îngrijită.

RUDY: Am început să vreau aceasta.

CRINA: Foarte frumos din partea dumitale.

RUDY: Îți mulțumesc, domnișoară. *(Pare agitat. Pauză mică.)*

CRINA *(foarte serioasă)*: De ce nu te muți de aici?

RUDY: Stau între prieteni, la ce i-aș părăsi?

CRINA: Vrei să te reabilitezi, domnule Rudy, dar fără să-ți lași relele apucături ale trecutului.

RUDY: Cred că le-am lăsat în mare parte, dacă nu de tot.

CRINA: Atunci de ce n-o lași în pace pe Tofana?

RUDY *(tulburat)*: Domnișoară, nu știu ce trebuie să-ți răspund.

CRINA: N-am ce face cu răspunsul dumitale. Îți cer doar s-o lași în pace. Păcătuiești față de dînsa și față de un suflet bun și cinstit.

RUDY: Domnișoară Crino, te credeam mult mai naivă. M-ai decepționat cu brutalitate.

CRINA: De ce mai naivă? Fiindcă sînt o provincială și am păr blond?

RUDY: Nu știu de ce, dar așa te credeam.

CRINA: Și ce te face să crezi că nu mai sînt? Pentru că nu ți-am sărit de gît, deși îmi ești simpatic?

RUDY: Asta n-ar fi naivitate, ci perversitate.

CRINA: Atunci pentru că văzînd ceea ce văd am îndrăznit să spun ceea ce cred?

RUDY: N-ai văzut nimic.

CRINA: Dumneata și cu Tofana sînteți niște...

RUDY: Te rog, nu isprăvi. Am căzut într-o cursă... Mi-e rușine să discut cu dumneata asemenea subiecte.

CRINA: În sfîrşit... Oricum, e frumos din partea dumitale că simţi oarecare remuşcări.

RUDY *(cu hotărîre)*: Să ştii, domnişoară, că mă mut de aici.

CRINA: Cînd?

RUDY: Dumneata cînd zici?

CRINA: Chiar astăzi.

RUDY: O! Dar dumneata tai cu cuţitul.

CRINA: Cu cuţitul se fac operaţiile.

RUDY: Bine. Îţi promit că îndată ce isprăvesc articolaşul, ies în oraş să-mi caut casă. Unde stai, domnişoară Crino?

CRINA: Deocamdată nu trebuie să ştii.

RUDY: Spune-mi cel puţin cartierul. Aş vrea să mă ştiu în apropierea dumitale.

CRINA: Da?... Veni şi rîndul declaraţiei?

RUDY: Da. Domnişoară Crino, te iubesc.

CRINA *(acoperindu-şi faţa cu mîinile)*: Domnule Rudy! Domnule Rudy!

RUDY: Dă-mi voie să îngenunchez la picioarele dumitale. *(Îngenunchează.)*

CRINA *(se ridică de pe scaun)*: Te rog, asta nu!

RUDY *(silind-o să stea jos)*: Stai te rog! Nu-ţi voi spune nici o vorbă îndrăzneaţă.

CRINA: Oricum, scoală-te.

RUDY: E foarte firesc să stau aşa.

CRINA: Pentru dumneata e obişnuit.

RUDY: Nu, domnişoară, e întîia oară cînd îngenunchez în faţa unei femei, pentru că e şi întîia oară cînd o femeie îmi dă fiorii respectului ce i se cuvine. E un omagiu ce-ţi aduc. Un sincer omagiu.

CRINA: Ai un dar de a mă tulbura, domnule Rudy! Te rog, scoală-te! Îmi creezi o situaţie sentimentală al cărei rost nu-l înţeleg.

RUDY: De ce?

CRINA: Ce tîlc ar avea dragostea dumitale, fie ea încurajată chiar de simpatia mea? Poţi să-ţi închipui lesne că de dragul ei nu-mi voi pierde cu desăvîrşire capul, oricît de isteţ şi de drăgălaş ai fi!

RUDY: Îndată ce sînt hotărît să mă îndrept, cum poţi să-mi bănuieşti o dorinţă necuviincioasă?

CRINA: Atunci?

RUDY: Nu cer decît foarte puţin... Dă-mi nădejdea că într-o zi, cînd vei vedea că într-adevăr m-am făcut şi eu om ca toţi oamenii, dă-mi nădejdea... dă-mi nădejdea...

CRINA: Isprăveşte, domnule Rudy.

RUDY: Sînt mişcat, domnişoară, şi foarte neliniştit. Mi-e chiar frică. Totuşi să isprăvesc... Dă-mi nădejdea că într-o zi nu-mi vei refuza mîna. *(Crina se uită adînc în ochii lui.)*

RUDY *(cu frică)*: Domnişoară!

CRINA: De ce mă opreşti să-ţi răspund?

RUDY: Nu vreau un răspuns pripit. Ai face o faptă rea.

CRINA: Răspunsul meu e atît de hotărîtor?

RUDY: Am nevoie de un suport moral şi acel suport eşti dumneata. Altfel mă duc la fund.

CRINA: Dacă gîndul dumitale e acelaşi ca şi vorbele dumitale, n-am nici un drept să-ţi omor nădejdea.

RUDY *(înviorat)*: Aşadar...!

CRINA *(zîmbind)*: Nădăjduieşte!

RUDY *(vesel)*: Îţi mulţumesc, domnişoară, îţi mulţumesc. Îmi dai voie să-ţi sărut mîna? *(Îi sărută mîna.)*

CRINA: Uită-te la mine, domnule Rudy... Aşa! Nu-ţi pot refuza şi o încurajare. Numai să nu-mi dai

prilejul cîndva să regret sincera mea ofrandă. *(Îl sărută pe frunte tocmai cînd Sbilț și Castriș au deschis ușa fără zgomot.)*

SCENA A VI-A

ACEIAȘI, CASTRIȘ, SBILȚ

SBILȚ *(sarcastic și zgomotos):* Să se cînte „*Deșteaptă-te, române*" și să se tragă clopotele Mitropoliei! *(Castriș rîde din toată inima. Lui Rudy, cu o ură fără margini:)* Dobitoc frumos! *(Lui Castriș, care continuă să rîdă și mai tare:)* Și tu ești un dobitoc, dar un dobitoc sadea.

CASTRIȘ: Te rog să faci glume cuviincioase.

SBILȚ: Și eu sînt un dobitoc, dar un dobitoc inteligent. Iacă, m-am făcut și eu dobitoc. *(Crina dă să plece.)*

CASTRIȘ: Pleci, domnișoară?

CRINA: Mă așteaptă Tofana la universitate.

RUDY: Dacă-mi dai voie, te însoțesc.

SBILȚ *(sarcastic):* Firește!

CRINA *(supărată):* Da, domnule Sbilț. Nu ne dai voie?

SBILȚ: Din partea mea toată libertatea, tot libertinajul!

CASTRIȘ: Ține-ți gura, Sbilț, și nu mai jigni!

RUDY *(Crinei):* Mă duc să-mi iau pălăria.

SCENA A VII-A

CRINA, CASTRIȘ, SBILȚ

CRINA: N-am făptuit nimic rău, domnule Castriș, de aceea nu mi-e rușine să vorbesc cu dumneata.

CASTRIȘ: Nu m-am îndoit o clipă de dumneata, domnișoară.

CRINA: Aș vrea totuși să vorbesc cu dumneata în această privință.

CASTRIȘ: Acum, domnișoară?

CRINA: Acum nu, mîine. Dar numai cu dumneata aș vrea să vorbesc.

CASTRIȘ: De ce nu și cu Tofana?

CRINA: Cu Tofana mai tîrziu. Te-aș ruga chiar să nu-i spui nimic.

CASTRIȘ: De ce, domnișoară?

CRINA *(după o scurtă ezitare):* Tofana mi-ar da sfaturi pripite, pe cînd dumneata ești o fire mai potolită și ai viziunea realității mult mai clară.

SBILȚ *(răutăcios și gata să izbucnească):* Frumoasă părere ai despre prietena dumitale.

CRINA: La revedere, domnule Castriș.

CASTRIȘ: Așadar pe mîine, tot pe la orele astea.

SBILȚ *(o prinde de mînă):* Fetițo! Asta-i formula mea de dispreț. Fe-ti-țo!

CASTRIȘ: Astîmpără-te, nebunule!

SBILȚ *(zvîrlindu-i mîna):* Să-ți fie țărîna ușoară!

CRINA *(cu ochii în lacrimi):* Te spun eu Tofanei. *(Iese repede; în ușă se vede și Rudy, care a așteptat-o. Ușa se închide în urma lor.)*

SCENA A VIII-A

SBILȚ, CASTRIȘ

(Sbilț, foarte tulburat, își chinuie părul și barba, alergînd ici-colo, ca un zănatic.)

CASTRIȘ: Potolește-te o dată, altfel o iei înspre Mărcuța.

SBILȚ: Dacă aș ști că plînsul nu stinge ura, aș plînge cu hohote și gemete ca o femeie părăsită! Dar nu plîng pentru că m-aș potoli ca un zevzec. Dimpo-

267.623/75

trivă, am nevoie de mijloace și mai atițătoare. Aș mînca sticlă pisată, aș înghiți o tavă de jăratic și mi-aș întoarce unghiile pe dos!

CASTRIȘ: Dar ce ți-e, omule?

SBILȚ *(aproape răcnind)*: Rudy e tipul cel mai ticălos ce l-am întîlnit vreodată.

CASTRIȘ: Ușuratic, poate, dar ticălos, nu.

SBILȚ: Asta o spui tu, fiindcă judeci cu șira spinării.

CASTRIȘ: Eu nu sînt pătimaș și deci judec imparțial.

SBILȚ: Și eu sînt pătimaș?

CASTRIȘ: Iubești pe Crina.

SBILȚ: Am iubit-o... Am idolatrizat-o... Am spiritualizat-o... Acum am îngropat-o cu dricul primăriei!... Castriș, Castriș! Omul ăsta mi-a dat lovitura măgarului!

CASTRIȘ *(zîmbind)*: O compensație: ești leu.

SBILȚ: Un leu ce sfîșie! L-am răbdat cît l-am răbdat, dar de acum păzească-se de mine! *(Își duce mîna la cap.)* Poftim! Mă doare și capul.

CASTRIȘ: Dacă nu te potolești... Ai răbdare pînă mîine, cînd mă va lămuri Crina.

SBILȚ: N-are ce lămuri... Cu o minciună mai mult nimeni nu-și oblojește sufletul, cînd are creier în cap și nu tărîțe. Castriș, ceea ce m-a nenorocit pe mine e faptul că am avut prea multă minte. În privința asta, tu ești un fericit.

CASTRIȘ: E adevărat, am cît îmi trebuie.

SBILȚ: Ceva mai puțin, dar asta ți-a prins și mai bine... Și cum mă doare capul!...

CASTRIȘ: Te pot servi cu un piramidon.

SBILȚ: Durerea mea de cap cere băutură, pînă cînd voi cădea în pivniță. Ei lasă, că-mi plătești tu toate astea... Castriș, am nevoie de un pol!...

CASTRIȘ: Ca să-l bei?

SBILȚ: Da... Din pricina ta doar mă doare capul. Tu m-ai întors din drum ca să văd cel mai detracat viciu! Dă-mi polul! Mi-e sete.

CASTRIȘ: Pentru asta nu pot.

SBILȚ: Motiv ca să-ți ascunzi zgîrcenia.

CASTRIȘ: În loc de un pol, vreau să-ți dau...

SBILȚ *(întinzînd mîna)*: Fie și cinci lei.

CASTRIȘ: Un sfat.

SBILȚ: Păstrează-ți-l!

CASTRIȘ: Nu mai bea.

SBILȚ: Prostii!

CASTRIȘ: Un doctor mi-a spus că ești candidat la paralizie cerebrală.

SBILȚ: Creier de geniu, Castriș!

CASTRIȘ: Creier alcoolizat, dragă Sbilț... și acum poftim polul... *(Îi întinde hîrtia.)* Vreau să văd dacă iubitul meu cumnat e om de ispravă.

SBILȚ *(luîndu-i-o)*: Mulțumesc pentru pol... Ți-l primesc cu plăcere, pentru că tocmai voiam să-ți dau și eu cîteva informațiuni care vor echivala cu onorariul acordat. Rudy e cel mai ticălos om de pe pămînt.

CASTRIȘ *(surîzînd)*: Asta-i părere și nu informație.

SBILȚ: Omul ăsta și-a bătut joc de două ori de mine și o dată de tine.

CASTRIȘ: De mine?

SBILȚ: Mi-a furat pe Crina, mi-a necinstit pe vară-mea, iar pe tine te-a încornorat.

CASTRIȘ *(sever)*: Sbilț!

SBILȚ *(rînjind)*: După cum vezi, astea-s informații și fac un pol. La revedere.

CASTRIȘ *(ridicînd glasul)*: Ai înnebunit de-a binelea!

SBILȚ: Vei fi vrînd și dovezi. Știi tu de ce Tofana citește zi și noapte, ca o desperată?

CASTRIȘ: Ține să-și ia licența în iunie.

SBILȚ: Firește că pentru asta. Dar pentru ce numai-decît în iunie?... Să ți-o spun eu. Vrea cu orice preț și cît mai curînd să-și facă un mijloc de trai pentru ea și pentru dînsul. După examene vom avea nuntă.

CASTRIȘ: Nunta noastră, nebunule!

SBILȚ: Tu le vei fi naș, deși ai mutră de fin. Mare prost ești, Castriș!

CASTRIȘ: Isprăvește odată cu aiurările astea.

SBILȚ: Sînt două luni de cînd găinarul ăsta mi-a intrat în familie.

CASTRIȘ: Ești nebun, dar nebun curat! Două luni sînt abia de cînd a venit Rudy. Dar exact două luni.

SBILȚ: Da! Exact două luni! Nici eu nu susțin că-s mai multe. Astăzi, după cum vezi, e un fel de aniversare! Eu am avut fericirea să-i surprind într-un concert de mandolină.

CASTRIȘ *(revoltat)*: Nu Rudy e cel mai mare ticălos, ci tu! Ca să-ți răzbuni pierderea Crinei, mă insulți pe mine și pe vară-ta!

SBILȚ: Adevărul nu insultă, ci servește dușuri reci prostiei calde.

CASTRIȘ: Moralitatea Tofanei nu are asemănare și tu, într-un sfert de oră, o arunci în brațele unui necunoscut!

SBILȚ: Ții să-ți mai aduc o dovadă? Știi tu de ce Crina te-a oprit să-i spui Tofanei despre ticăloșia de adineauri? Dînsa știa legăturile dintre ei, și...

CASTRIȘ: Și Crina știa?... Dar bine, nebunule, Tofana tocmai în ziua sosirii lui Rudy, după ce întîi refuzase căsătoria noastră, tot ea mi-a propus-o, cu o însuflețire ce m-a uimit... Ai uitat c-am băut șampanie în seara aceea?

SBILȚ: Ți-a legat ochii cu un văl de mireasă.

CASTRIȘ: Cu neputință. La urma urmei, n-avea nevoie să mă îmbrobodească cu nimic. Cu sila n-o puteam ține! Era slobodă să plece și aceasta o știa prea bine.

SBILȚ: Deși nu-ți vorbesc în cunoscător, îți pot spune că femeile au spiritul practic foarte dezvoltat. Un bărbat pleacă oricînd și oricum; o femeie însă nu pleacă decît atunci cînd are cu ce, nu numai cu cine.

CASTRIȘ: Ești un monstru!

SBILȚ: Dovedesc. În astea două luni cîte parale i-ai dat?

CASTRIȘ: Mai mult ca de obicei, dar pentru rochii.

SBILȚ: Și le-a făcut?

CASTRIȘ: Desigur.

SBILȚ: Unde sînt?

CASTRIȘ: La croitor. Le păstrează pînă după nuntă. Vrea să-mi facă surpriză.

SBILȚ: Surpriză da, dar rochii nu. În astea două luni, apoi, și-a preparat examenele în liniște. De! Licența e un capital. Un post de profesoară în capitală, grație influenței rudelor tale, se poate căpăta. Mi se pare c-ai și început demersurile.

CASTRIȘ *(cu vocea surdă)*: Taci odată! Te servești de amănunte reale pentru a scoate din ele ticăloșiile cele mai murdare.

SBILȚ *(trece la fereastră)*: Tot nu crezi? Iată-i că vin. Privește-i. Bălăbănesc din mîini și rînjesc ca doi cîini. Asta înseamnă că se ceartă de-a binelea.

CASTRIȘ *(venind la fereastră)*: Și dacă se ceartă?

SBILȚ: Cearta între femeie și bărbat înseamnă că au dus intimitatea prea departe... De ce gîfîi, Castriș?

CASTRIŞ: Mă ţin, altfel te-aş lovi!
SBILŢ: Bine că mi-ai spus. La revedere. *(Dă să iasă, dar la uşă se-ntîlneşte piept în piept cu Tofana. Rudy urcă scările.)*

SCENA A IX-A

ACEIAŞI, TOFANA

TOFANA *(lui Sbilţ, furioasă):* Ai ajuns de nesuferit. De ce-ai insultat-o pe Crina?
SBILŢ: Fetiţo, n-am insultat-o, ci i-am făcut niţică morală.
TOFANA: Morală?
SBILŢ: Am surprins-o pe cînd îl săruta pe Rudy.
TOFANA *(răcnind):* Minţi!
CASTRIŞ *(cam silit):* E adevărat, am văzut-o şi eu.
TOFANA: Şi tu minţi! *(Iese repede.)* Rudy! Rudy!

SCENA A X-A

SBILŢ, CASTRIŞ

SBILŢ *(uitîndu-se lung la Castriş, cu decepţie):* N-am crezut-o pe Tofana aşa de proastă. S-a dat de gol ca o dobitoacă. Mi-a făcut neamul de rîs.
CASTRIŞ *(furios):* Pleacă, Sbilţ!
SBILŢ: Fără să mă mai reîntorc?
CASTRIŞ: Mă mai întrebi?
SBILŢ: Dar eu unde voi dormi la noapte?
CASTRIŞ *(căutînd în portmoneu şi întinzînd o hîrtie lui Sbilţ):* Ţine!
SBILŢ: O sută de lei? Îmi dai voie să-ţi dau şi eu un sfat? Înainte de a se reîntoarce Tofana, trage-ţi

cîţiva pumni în cap. Asta domoleşte furia şi tu în clipa asta ai nevoie de multă linişte. Adio, Castriş.

SCENA A XI-A

CASTRIŞ, apoi TOFANA

CASTRIŞ *(vorbind singur):* Sbilţ are dreptate, decît să te loveşti cu capul de pereţi, mai bine îţi tragi cu pumnii în cap. Altfel înnebuneşti... Aşa! *(Se loveşte.)* Într-adevăr m-am mai liniştit. *(Trece la fereastră, o deschide, şi stă cu capul în bătaia vîntului. În acest timp intră Tofana.)*
TOFANA *(furioasă):* Ai intrat şi tu în doaga lui Sbilţ. Minţi ca un copil.
CASTRIŞ: Am spus ce am văzut.
TOFANA: Tot mai susţii?
CASTRIŞ *(hotărît şi ofensiv):* Să vorbim despre altceva!... De ce ţi-ai ieşit din minţi cînd ai auzit de Crina c-a sărutat pe Rudy? Eşti geloasă?
TOFANA *(tresărind):* Eşti gelos?
CASTRIŞ: Eu întreb, nu tu. Ai plecat ca o furtună spre a cere socoteală de o faptă ce nu te priveşte de la un om ce iarăşi nu te priveşte.
TOFANA *(stăpînă pe sine):* Dacă nu mă priveşte omul, mă priveşte fapta. N-aş vrea ca biata Crina să cadă victima unui fluture.
CASTRIŞ: Înainte de a te fi gîndit la Crina, trebuia să te gîndeşti la tine.
TOFANA: Lămureşte-te.
CASTRIŞ: Tofano, Tofano! Te-am cinstit, te-am ridicat deasupra mea însumi... de ce ţi-ai bătut joc de cinstea mea, de sufletul meu?!

TOFANA: Mi se pare că accesele tale de gelozie au intenţii insultătoare.
CASTRIŞ: N-au asemenea intenţii.
TOFANA: Oricum, ai nevoie de calmante. Ştii bine că nu-mi plac ifosele de autoritate şi nici accesele de furii. Ia bromură!...
CASTRIŞ: Zadarnică înfruntare. Însuşi vărul tău ţi-a făcut rechizitoriul.
TOFANA: Ticălosul!
CASTRIŞ: Aşadar recunoşti?
TOFANA: Da!
CASTRIŞ: O spui spre a mă înnebuni, ori mi-o spui ca un adevăr absolut?
TOFANA: Adevăr absolut!
CASTRIŞ *(izbucnind)*: Pe ton de regină?
TOFANA: Pe tonul meu obişnuit!
CASTRIŞ: Eşti trufaşă!
TOFANA: Aşa mi-e firea!
CASTRIŞ: Orice fire se pleacă cînd se simte vinovată.
TOFANA: Eu nu mă simt cu nimic!
CASTRIŞ: Dar adulterul ce-i?
TOFANA: Nu există adulter între noi. Nu sîntem soţi, ci prieteni!
CASTRIŞ: Atunci e trădare.
TOFANA: Nu e nici trădare. Te-am prevenit din vreme că ne vom despărţi.
CASTRIŞ: M-ai prevenit, dar în aceeaşi zi mi-ai propus tu singură căsătoria.
TOFANA: Îmi găsisem în ziua aceea fericirea, tot tîlcul vieţii mele, şi am vrut să te înveselesc şi pe tine.
CASTRIŞ: Nu-i adevărat.
TOFANA: Ba da.
CASTRIŞ: M-ai înşelat cu scopul să mă îmbrobodeşti, ca în liniştе să-ţi pregăteşti mijloacele de trai în viitor.

TOFANA: Dacă o ştii şi aceasta, nu mai neg nimic.
CASTRIŞ: Frumoasă purtare!
TOFANA: Frumoasă nu, dar cuminte. M-ai fi gonit ca pe o cerşetoare.
CASTRIŞ: Mă insulţi!... Aş fi meritat un sfîrşit mai generos.
TOFANA: Poate că ai dreptate... Acum cînd ştii tot, ce mai vrei de la mine?
CASTRIŞ: Să-mi spui ce ţi-ai pus în gînd.
TOFANA: Să plec chiar acum de aici.
CASTRIŞ: Nu-i nevoie. Deranjul acesta mi-l iau eu asupră-mi. Afară de lucrurile mele personale, restul e al tău.
TOFANA: Ba totul e al tău.
CASTRIŞ: Am zis. Cred că am dreptul, după cele întîmplate, să hotărăsc şi eu cîte ceva.
TOFANA: Fie.
CASTRIŞ: Pentru că nu-mi arde acum de împachetat, voi trimite mai pe seară un comisionar, care-mi va face cuferele şi apoi le va ridica. Omul meu va lua şi portretul de deasupra uşii.
TOFANA: Portretul meu?
CASTRIŞ: Că-i al tău nu are nici o însemnătate. E o lucrare de mare valoare artistică, pe care m-am obişnuit s-o admir, de o lună încoace, în fiecare zi. Trebuie să mă dezobişnuiesc de a o mai admira.
TOFANA: Bine.
CASTRIŞ: Şi acum, după ce am pus la cale ieşirea din „indiviziune", şi pentru că m-am liniştit cu desăvîrşire...
TOFANA: Te-ai liniştit?
CASTRIŞ: Da.
TOFANA: Asta mă face să n-am nici o mustrare de cuget.

CASTRIȘ: De ce?

TOFANA: Îndată ce în momentul despărțirii noastre stai liniștit ca un negustor ce-a scăpat dintr-un faliment fraudulos cu mici pierderi, înseamnă...

CASTRIȘ: Ce-nseamnă?

TOFANA *(cu necaz)*: Că nu m-ai iubit.

CASTRIȘ: Ba te iubesc și acum, te iubesc ca un prost, numai că eu în momentele critice am ceva din calmul stîncii bătute de obrăznicia valurilor.

TOFANA: Oricum atitudinea asta mă jignește.

CASTRIȘ: Ție îți rămîne trufia, mie calmul. Vrei să te măriți cu Rudy?

TOFANA: Ești un monstru!

CASTRIȘ: Te-ntreb ca prieten. Răspunde-mi.

TOFANA: Ce-ți pasă?

CASTRIȘ: Ba-mi pasă, pentru că dacă nu te măriți cu Rudy, am nădejdea că te vei reîntoarce la cel pe care l-ai jignit, cine știe, poate fără voie.

TOFANA: Te batjocorești singur!

CASTRIȘ: Păcatele femeilor nu se datoresc sufletului, ci unor anumite scrînteli organice.

TOFANA: Atunci să ți-o retez scurt. Peste o lună mă mărit cu Rudy.

CASTRIȘ: Dar Rudy vrea să se însoare cu tine?

TOFANA: Mă mai întrebi?

CASTRIȘ: Prea ești sigură de flușturaticul ăsta.

TOFANA: Face tot ceea ce vreau eu.

CASTRIȘ: Să dea Dumnezeu să fie așa. Asta m-ar scuti pe mine de a-i mai cere socoteală pentru ticăloșia făptuită asupra mea. De îndată ce te ia, înseamnă că n-a voit să mă insulte. A luptat să te cucerească și a lupta nu înseamnă a jigni. Ești bună să treci alături?

TOFANA: De ce?

CASTRIȘ: Vreau să vorbesc și eu cu dînsul. Mă vezi, sînt foarte liniștit. Am dreptul să-l întreb ce gînduri are cu tine.

TOFANA: Ba nu. Ne-am despărțit, s-a isprăvit. Sînt majoră și n-am nevoie de tutore.

CASTRIȘ *(energic)*: Am dreptul să cer acestui om certitudinea că te va lua de soție. Altfel mă socotesc jignit și... *(Poruncitor:)* Treci dincolo, te rog... *(Tofana se supune și trece în stînga.)*

CASTRIȘ *(stă cîteva clipe pentru reculegere, apoi deschide ușa din fund și, de acolo din prag, strigă vesel)*: Rudy!... Rudy!... A!?... Dar unde te duci, Rudy, cu geamantanașul și cu mandolina? *(Rudy apare în dreptul ușii, gata de mutare.)*

SCENA A XII-A

RUDY, CASTRIȘ

RUDY *(din ușă, punîndu-și un deget pe buze, încet)*: Mă mut.

CASTRIȘ: Poți să vorbești cît de tare. Sînt singur acasă. Tofana s-a dus după Crina la universitate.

RUDY: Da?

CASTRIȘ: De ce te muți?

RUDY: Mi-a cerut-o cineva, și pe acel cineva trebuie să-l ascult.

CASTRIȘ: Ești bun să intri puțin la noi? Vreau să-ți vorbesc ceva.

RUDY: Mă așteaptă birjarul.

CASTRIȘ: Cinci minute. Lasă geamantanul aici. Poftim de intră.

RUDY *(lasă geamantanul la ușă și intră cu mandolina)*: Cu adevărat ești singur?

CASTRIȘ: Da. Ia loc, te rog.

RUDY *(stînd jos)*: Ce vrei?
CASTRIŞ: Am auzit că te însori.
RUDY *(vesel)*: Ţi-a spus-o Crina?
CASTRIŞ: Ce are a face Crina cu însurătoarea?
RUDY: Cu dînsa e vorba să mă însor.
CASTRIŞ: Vorbeşti serios?
RUDY: Nu serios, ci hotărît.
CASTRIŞ: Păcat. N-am nimic împotriva Crinei, dar ţi se prezintă o partidă mult mai bună: zece mii de lei zestre, post de profesoară în capitală şi un apartament mobilat oarecum bine.
RUDY: Cucoana aia să-şi mute gîndul.
CASTRIŞ: Şi totuşi va trebui s-o iei.
RUDY: Ei, asta-i! Va trebui! De unde pînă unde?
CASTRIŞ: Te-ai obligat s-o iei de soţie.
RUDY: Nu m-am obligat faţă de nici o femeie.
CASTRIŞ: Nici de Tofana?
RUDY *(sărind ars)*: Te rog, Castriş, nu glumi.
CASTRIŞ: Crezi că mie îmi arde de glumit?
RUDY: Eşti nebun, sau...
CASTRIŞ: Legăturile mele cu Tofana din clipa aceasta fiind rupte, din pricina cui o ştii bine, sînteţi liberi acum să vă cununaţi. Acum, pentru că am ţinut la femeia aceasta, ţin să-i asigur pentru un început o viaţă fără lipsuri, aşa cum a trăit şi pînă acum. În acest scop îi fac un dar de zece mii de lei, mobilierul de faţă şi nădăjduiesc că-i voi asigura şi o catedră în Bucureşti. După cum vezi, o partidă peste prevederile tale, ca să nu zic peste ceea ce ar putea pretinde un tînăr în situaţia ta nelămurită.
RUDY: O fi, dar nu primesc!
CASTRIŞ: Motivul?
RUDY: Gestul tău o fi el de boier, dar, oricît de sărac

aş fi, n-am uitat că nu-s mai prejos de tine. Refuz!...
CASTRIŞ: Dacă darurile mele te jignesc, n-am decît să le retrag.
RUDY *(cu mîndrie)*: Păstrează-ţi-le pentru un alt ginere. Eu nu-s fecior de vechil, ca să mă căsătoresc cu metresa stăpînului meu.
CASTRIŞ *(furios)*: Rudy, bagă de seamă.
RUDY: Dacă te crezi ofensat, îţi stau la dispoziţie.
CASTRIŞ: Nu insultat, ci murdărit. *(Tofana deschide uşa încetişor.)*
RUDY: Nu te-am murdărit eu.
CASTRIŞ: Dar cine, om de nimic?
RUDY: Ea şi numai ea. Linişteşte-te puţin şi-ţi povestesc tot ce s-a întîmplat.
CASTRIŞ: Eşti un mişel! *(Îi apucă mîna, strîngîndu-i-o cu putere.)*
RUDY: Oricît m-ai strînge de mînă, tot nu-mi voi întoarce vorba îndărăt.
CASTRIŞ: Haide, povesteşte!
RUDY: Mi-a sărit de gît, Castriş, mi-a... *(Tofana vine în mijlocul scenei.)*

SCENA A XIII-A

ACEIAŞI, TOFANA

TOFANA *(întrerupînd pe Rudy cu violenţă)*: Minţi!
RUDY: După cum văd, complot de căpătuială!
TOFANA: Minţi ca un escroc!
RUDY: Eu mint? Asta mi-o spui în faţă? Atunci să mă explic amănunţit de tot.
TOFANA *(lui Castriş)*: Nu-l lăsa să mă insulte!
CASTRIŞ *(apucîndu-l de gît)*: Ticălosule! Ticălosule!
TOFANA *(în culmea furiei)*: Sugrumă-l, Castriş!

Omoară-l ca pe un cîine! *(Rudy se zbate zadarnic în brațele lui Castriș.)*

TOFANA *(aițîndu-se)*: Strînge-l mai tare, Castriș! Dacă-l omori, sînt a ta pe veci!

CASTRIȘ *(desfăcîndu-și mîinile de pe gîtul lui Rudy, se lovește cu palma peste frunte)*: Am înnebunit? *(Rudy, amețit, cade jos, grămadă.)*

TOFANA *(în paroxism)*: Sfarmă-i capul cu piciorul!

CASTRIȘ: Ce m-ai îndemnat să fac, Tofano? Dacă-l omoram?... Dacă... *(Buimac, iese din scenă, trîntind ușa în urma lui.)*

SCENA A XIV-A

TOFANA, RUDY

(Tofana face un gest spre Castriș, apoi rămîne în mijlocul scenei, privind fix spre Rudy. Rudy peste puțin începe să miște, apoi ridică speriat capul, privind în jurul său; zărind numai pe Tofana, se scoală încet de jos și-și duce mîna la gît, ca să-și îndrepte gulerul ce-l supără. Tofana se retrage cu spatele spre fereastră, privind mereu la Rudy. Rudy își ia pălăria și mandolina și, mai uitîndu-se cu spaimă la Tofana, iese clătinîndu-se. Tofana vine spre masă, ascultă parcă pașii lui Rudy pe scări, apoi, nemaiauzindu-i, izbucnește într-un plîns furtunos și cu gemete.)

Cortina

ACTUL III

Odăița de studentă a Crinei; e aproape goală, doar un pat, o etajeră, o masă de brad, o mescioară la fereastră, un cufăr, un lavoar de fier și trei scaune. Odaia are o fereastră în fund, fără storuri, doar o perdeluță de percal colorată. Pe etajeră sînt cărți, nu tocmai multe. Pe masă o oglindă, o sticlă de cerneală, hîrtie și cărți. La dreapta, o ușă cu geam.

SCENA I

CRINA, apoi TOFANA

(Crina cu pălăria în cap, gata de plecare, răsfoiește nervoasă o carte. Se vede că așteaptă pe cineva. Tofana intră tulburată.)

CRINA: Credeam că nu vei veni.

TOFANA: Ne-nțelesesem doar.

CRINA: Nădăjduiam totuși că nu vei veni.

TOFANA: Te supără?

CRINA: Te-aș minți dacă ți-aș spune că nu. Și eu îl iubesc pe Rudy.

TOFANA: E o jertfă pe care știu să ți-o prețuiesc.

CRINA: N-am uitat binele ce mi l-ai făcut și apoi am cîntărit dragostele noastre, și a ta, Tofano, e cu mult mai grea decît a mea. M-am resemnat.

TOFANA: Îţi mulţumesc, Crino.
CRINA: Dacă m-am dat la o parte, am dreptul să te întreb cu ce gînduri ai venit.
TOFANA: Vreau să-l văd. Trebuie să-l văd.
CRINA: Nădăjduieşti că vă veţi împăca?
TOFANA: Da. Altfel nu ştiu ce se va întîmpla cu mine.
CRINA: Din nenorocire fuge de tine ca de un blestem.
TOFANA: Fuge, e exagerat.
CRINA: Dacă n-ar fugi de tine, n-ai fi avut nevoie de scrisul şi iscălitura mea. Vai, Tofano, de ce m-ai îndemnat să-i scriu?! Ce-ar zice lumea despre o fată care dă întîlnire în scris unui bărbat, acasă, în odăiţa ei, după orele două noaptea?
TOFANA: Scrisoarea o vei avea îndărăt. I-o cer cum va veni. Fii liniştită. Înainte de toate mă voi gîndi la tine, la cinstea ta, Crino. N-ar fi mai bine s-o rup sau s-o ard?
CRINA: Mie în mînă să mi-o dai.
TOFANA: Poate că nu ne întîlnim mîine. Unde să ţi-o pun? Uite, în dicţionarul ăsta. *(Arată spre dicţionarul de pe etajeră.)* Tu unde dormi în noaptea asta?
CRINA: La cămin.
TOFANA: Atunci du-te, şi-ţi mulţumesc încă o dată pentru ajutorul ce mi l-ai dat ca să mă întîlnesc cu Rudy.
CRINA: Eram datoare să fac ceea ce am făcut. Mai bine de zece zile ai suferit, ai plîns, ai tînjit de lipsa lui, de dorul lui. Eu nu l-am iubit niciodată atît, ba dacă m-aş compara cu tine aş putea spune că nu l-am iubit deloc.
TOFANA: Du-te, Crino, te rog.
CRINA: Mă duc, Tofano, dar mi se strînge inima de durere gîndind la bietul Castriş, pe care şi de rîndul acesta îl înşeli.

TOFANA: Sînt vinovată că nu se hotărăşte să se despartă de mine?
CRINA: De m-ar iubi cineva atît de mult, aş şti să-mi înfrînez inima, oricît de năvalnică ar fi. *(Sbilţ, intră încet, neobservat.)*
TOFANA: Nu te amesteca, dragă Crino, acolo unde nu mintea, ci sufletul tău nu poate să priceapă.
CRINA: Adică, de ce mintea ar putea şi sufletul nu? Oare mintea mea e mai pricepută decît sufletul? Minţii mele abia acum îi dau hrană, pe cînd sufletul a venit pe lumea asta bogat ori sărac şi nimic nu-l mai poate sărăci şi nici îmbogăţi. *(Sbilţ face cîţiva paşi de la uşă.)*

SCENA A II-A

ACEIAŞI, SBILŢ

SBILŢ *(obraznic)*: Vorbeşti prostii, fetiţo!
CRINA: Sbilţ?!
SBILŢ: Chiar eu, cam beat, dar tot Sbilţ... Adică geniu. Bună seara la fetiţe... *(Crinei:)* Da, domnişoară Crino, am încetat de mult să mă mai prostern la picioruşele dumitale de înger căzut din paradis. Acum nu mă mai închin decît în faţa oglinzii, cînd o anumită persoană se uită într-însa. În doi oameni am crezut pe pămîntul acesta putregăit; în mine şi în dumneata. Uitasem că Dumnezeu e unul şi numai unul... *(Cu milă:)* Fetiţo!...
CRINA *(înspăimîntată, Tofanei)*: Cum de-a venit aici?
TOFANA: Eu i-am spus să vină. Lasă-ne.
SBILŢ: Da, fetiţo, lasă-ne. Tofana ţi-a spus o vorbă mare. Sufletul tău nu poate să priceapă anumite

suflete. În privința asta, tu te asemeni cu Castriș. V-aș propune să vă căsătoriți; o pereche ideală, două firi firești, nici mai mult, nici mai puțin, atît cît trebuie unor oameni cumsecade să mănînce, să doarmă și să se înmulțească în pace și onor! Ce știți voi de celelalte firi, de cele puține bineînțeles, care trec peste marginile firii omenești și merg pînă la capătul drumului.

TOFANA: Nu încerca să-l înțelegi... E beat... Pleacă, altfel ne va găsi Rudy pe cîteșitrei.

CRINA *(cu frică)*: Și ai vrea să vă găsească numai pe voi amîndoi?

TOFANA: Numai pe mine, Crino.

CRINA: Dînsul de ce a mai venit?

TOFANA: Să-mi aducă ceva.

CRINA: Ce?

TOFANA: Pentru Dumnezeu, Crino, pleacă, altfel tot ajutorul ce mi l-ai dat nu mai prețuiește nimic...

CRINA: Iată că plec și Dumnezeu să-ți dea ceea ce-ți lipsește: măsura.

TOFANA: Crino!

CRINA: Plec cu inima îndoită. Presimt că n-am făcut bine ceea ce am făcut.

SBILȚ: De ce?

CRINA: Dacă aș ști de ce, ar fi altfel. Aș ști ce să fac. *(Se duce pînă la ușă.)* Mă lași să plec, Tofano, fără să-mi spui nici un cuvînt care să-mi liniștească bătăile inimii?

SBILȚ: Ți-l spun eu, fetițo! Nimic nefiresc nu se va putea întîmpla. Tot ce se petrece pe pămîntul acesta se petrece cu socoteală. Pleacă fără grijă.

CRINA: Așadar mă lași să plec, Tofano, cu grija în suflet?

SBILȚ: Du-te, și lasă-ne în pace! Ah! Mult te-am iubit, argilă lipicioasă și sfărîmicioasă! Am crezut într-un idol, pe care apoi l-am sfărîmat cu picioarele. Îmi voi face un altul! Dumnezeu e fantezia omului!... Așa cad zeii și așa își schimbă omenirea credința. Du-te... Du-te... *(O împinge încetișor pe ușă. Crina iese.)*

SCENA A III-A

TOFANA, SBILȚ

TOFANA: Cu mine cred că nu vei face pe nebunul! Mi-ai adus?

SBILȚ: Da. *(Îi întinde un revolver foarte mic.)* E foarte simplu și-i mic, mic ca un bibelou. E încărcat. Are șase gloanțe. Ca să nu te mai încurci, l-am despiedicat. Vei apăsa doar pe trăgaci.

TOFANA: Bine. *(Ia revolverul și-l pune pe masă.)*

SBILȚ: Cînd sînt beat am nevoie de parale multe. Cred că nu mai ai nici un motiv să fii zgîrcită cu mine. Banii de acum înainte nu-ți mai folosesc la nimic.

TOFANA: De unde știi tu?

SBILȚ: Beția mă face proroc. Dă-mi banii și nu mă mai ține de vorbă. Acuma pică dobitocul ăla frumos și reprezentația se va amîna pe cine știe cînd.

TOFANA *(răstoarnă poșeta pe masă, monede de aur și de argint zornăiesc, cîteva hîrtii de bancă foșnesc)*: Iată, tot ce am e al tău.

SBILȚ *(adunînd cu lăcomie banii)*: Pomana sufletului tău e cam mică. Se vede că nu ești de neam. Ori ți-ai lăsat zestrea acasă?

TOFANA: Pleacă!... Nu uita că din pricina ta mi se trag toate nenorocirile.

SBILȚ: M-așteptam să-mi mulțumești.

TOFANA: Te urăsc, Sbilț, te urăsc!

SBILȚ: Eu, dimpotrivă, am început să te iubesc. Mie unuia îmi pare rău că te pierd. Dar e mai bine așa. Tu, Tofano, n-ai putea fi niciodată colaboratoarea operei mele magnifice. Tu stîrnești patimi și aș cădea în păcat cu tine. Asta o simt mai ales cînd sînt beat. *(Îi strînge mîinile libidinos.)* Ești caldă, Tofano!

TOFANA *(respingîndu-l):* Pleacă din ochii mei!

SBILȚ: Mă gonești ca pe un cîine, fiindcă te jignesc dorințele mele! Cu atît mai bine de opera mea! Somn veșnic, fetițo! Scris a fost ca sîngele tău să scrie primul capitol al cărții mele, adică nu, greșesc, al doilea.

TOFANA: Te-nșeli amarnic, Sbilț. Un revolver și cîteva gloanțe nu înseamnă numaidecît sînge. Ceea ce crezi nu se va întîmpla.

SBILȚ: Asta n-am zis-o. Nu revolverul face să curgă sîngele, ci însuși sîngele e vărsător de sînge. Asta se vede din pricină că se adună prea mult la inimă și la creier. În medicină se numește congestie, iar popular, patimă. Patima roșie, fetițo! Tu o cunoști cu sufletul, eu cu mintea. Căci iată de ce eu aduc revolverul, iar tu vei apăsa pe trăgaci. Noapte veșnică, fetițo, și nu uita că ți-ai pus revolverul în poșetă. Vezi să nu ne faci neamul de rîs. *(Dă să iasă.)*

TOFANA: Sbilț!

SBILȚ *(întorcîndu-se):* N-ai nici o grijă. Apeși pe trăgaci.

TOFANA: Ia-ți revolverul!

SBILȚ: Ți-e teamă ca vorbele mele să nu se împlinească? Ocolești fatalitatea. Asta nu-i îndrăzneală, ci prostie.

TOFANA *(cu hotărîre nestrămutată):* Ia-l și pleacă.

SBILȚ *(cu necaz):* Iată că-l iau... *(Scoate revolverul din poșetă.)* Tu nu te tragi din feciorii lui Haralambie Sbilț. Mă-ta a păcătuit ca și tine. Ești o venetică în familia noastră! *(Se duce pînă la ușă. Aici se oprește și privește, așteptînd o vorbă de la dînsa. Scurtă pauză.)* Dacă nu era ispita mărului din paradis, și Eva ar fi fost o femeie neîntinată. Dar Dumnezeu a știut ce face. Să nu mă țin mai deștept decît Creatorul. Dacă-l plagiez pe dînsul, nu e o scădere. Măreția stă în a te ridica pînă la Dumnezeu. *(Revine la masă și-i pune revolverul în poșetă.)* Dacă te temi de revolver, zvîrle-l pe fereastră. Dacă nu te ispitește, poate sta foarte liniștit în poșetă. Revolverul este un burghez foarte cumsecade: nu te scuipă, cît timp nu-l tragi de limbă.

TOFANA *(indiferentă):* Fă ce vrei, numai pleacă odată; altfel plec eu.

SBILȚ: Dacă aș avea vreme, aș sta s-o văd și pe asta. Familia lui Sbilț a degenerat cu totul. Te las cu bine și la mulți ani. *(Iese trîntind ușa furios.)*

SCENA A IV-A

TOFANA, apoi RUDY

TOFANA *(răsuflă ușurată. Peste puțin, aducîndu-și aminte că-i cu pălăria pe cap, și-o scoate și și-o pune pe etajeră. Ia apoi de acolo, la întîmplare, o carte și-o răsfoiește fără să-și arunce ochii pe ea. După puțin face lampa mică și, lipindu-se de*

perete, privește prin fereastră în stradă. Cu triumf): Vine! *(Dar îndată își duce mîna la inimă.)* Cîtă emoție pentru o secătură! Cum să-l primesc? *(Stă o clipă nedumerită, apoi se duce repede la masă, face lampa și mai mică, se așază pe un scaun și, rezemîndu-și coatele pe masă, își ascunde fața în palme.)*

RUDY *(intră și se oprește în ușă. Îi tremură vocea):* Noapte bună, domnișoară Crino.

(Tofana tace, nefăcînd nici o mișcare.)

RUDY: Nu-nțeleg, domnișoară, de ce nu-mi răspunzi și iarăși de ce ai făcut lampa mică. Nu m-ai emoționat îndeajuns cu scrisoarea dumitale neprevăzută? Fă, te rog, lampa mai mare și spune-mi un cuvînt. Altfel plec.

(Tofana același joc.)

Am nevoie de un cuvînt al dumitale. E pentru întîia oară în viață că am nevoie de o încurajare. *(Face cîțiva pași spre masă.)* Nu mă vei face să cred cum că dormi. *(Înaintează pînă la masă și ridică fitilul lămpii. Tofana își descoperă fața și rîde. Rudy face un pas îndărăt și pălește.)*

TOFANA *(batjocoritor):* După cum vezi, emoțiunea dumitale e lesne de înțeles. Sbilț ar spune că e un caz de telepatie. Oricum, scumpe și iubite domnule Rudy, dacă nu-i telepatie, e totuși ceva fluidic și deci existent.

(Rudy cu ochii ficși asupra Tofanei, nedumerit încă de cele întîmplate.)

TOFANA: Dumitale, căruia femeia nu-ți mai poate face nici o surpriză, ți s-a mai întîmplat așa ceva? *(Ironic:)* Ai auzit de *Noaptea furtunoasă* a lui Caragiale?

(Rudy tace.)

TOFANA *(rîde sarcastic):* Scuză-mă... Uitasem că am de-a face cu vasta dumitale cultură! Oricum, întîmplarea dumitale îmi amintește pe Rică Venturiano! Și dînsul era un mare cuceritor. Grozav vă asemănați. Numai o singură deosebire: Venturiano a dat peste coana Veta, iar dumneata peste Tofana!

(Rudy tace.)

TOFANA *(sculîndu-se enervată):* Dar nu vezi, domnule, că-mi bat joc de dumneata? La urma urmei, jignește-mă. Ești în drept! Ai căzut victimă unei farse și ești batjocura unei femei.

RUDY: Victima unei curse.

TOFANA *(reașezîndu-se):* Farsă, domnule, nu cursă. Îți dai prea multă importanță.

RUDY: Cînd am zis „cursă" nu m-am înșelat. Eu unul nu mă înșel niciodată cînd e vorba de femei. Ca dovadă îți spun cu siguranță ce ai...

TOFANA *(întrerupîndu-l):* De ce te oprești? Urmează...

RUDY *(clătinînd ușor din cap):* Știi foarte bine ce vreau să-ți spun. Glasul tău ironic, privirile tale zăpăcite, ce le arunci, cînd spre mine, cînd spre poșetă... *(Întinde mîna încet spre poșetă.)*

TOFANA *(ia repede poșeta de pe masă):* Uiți că nu ne mai cunoaștem?

RUDY *(repede):* Va să zică ne-am înțeles.

TOFANA: În ce privință?

RUDY: Cum că știu ce ai în poșetă!

TOFANA *(rîzînd silit):* Un revolver! Nu-i așa? Te înșeli! Am un pumnal muiat în venin de năpîrcă!

RUDY: Un revolver, Tofano. Pumnalul cere mai mult curaj și tu curajul acesta nu-l ai, fiindcă nu ești italiancă.

TOFANA: Trebuie să știi că mă trag dintr-un hingher și tu nu ești decît un cățeluș înzorzonat cu panglicuțe. Dar apropo... Știi că n-ai haz deloc?! Unde ți-e mandolina? La *rendez-vous* fără mandolină?

RUDY: Mandolina și-a trăit traiul. Am spart-o cu piciorul, apoi împreună cu toate panglicile am dus-o la bucătărie, jertfind-o flăcărilor.

TOFANA *(malițioasă)*: Ai jertfit-o Crinei.

RUDY: Ai dreptate. Am jertfit-o Crinei. Mi-am transformat trecutul în cenușă. Voiam să apar curat în fața ei. Iartă-mă că ți-o spun, dar dacă m-ai înțelege, Tofano, m-ai săruta...

TOFANA: O!...

RUDY: ...pe frunte, ca o soră.

TOFANA: Rău ai făcut că ai spart mandolina. Era un fel de talisman. Panglicuțele acelea aveau aerul să înduioșeze. Acum...

RUDY: Nu știu ce să-ți răspund.

TOFANA: Cîte lucruri nu știi, domnule Rudy, și totuși cu inconștiența dumitale călătorești prin viață cu siguranța unui savant. Dar bag de seamă că nu vrei să stai jos. Ești grăbit?

RUDY: Dar tu?

TOFANA *(corectîndu-l)*: „Dumneata", domnule Rudy. Dă-mi măcar atîta din ce mi-ai luat.

RUDY *(se așază pe scaun, lîngă masă)*: Dacă dumneata nu ești grăbită, atunci politețea mă obligă și pe mine să nu fac pe grăbitul.

TOFANA: Crinei i-ai fi sacrificat toată noaptea.

RUDY: Nu. Cînd o fată te cheamă acasă la dînsa, nu înseamnă că-ți oferă și patul.

TOFANA: De ce ai venit atunci?

RUDY: Să stau un ceas de vorbă cu Crina, să vorbim împreună de viitor. Întoarcerea mea în București n-a fost stearpă. M-am pocăit și m-am pus pe lucru. După cum știi prea bine sînt reporter la gazeta franțuzească. Muncesc alergînd și mi se încrețește fruntea redactînd o informație. De zece zile am bucuria de a constata că, în sfîrșit, am izbutit să aștern două cuvinte pe hîrtie. N-am încă obișnuința scrisului, dar voi căpăta-o. Vreau să trăiesc și să trăiesc cinstit. Simt această nevoie pe care mi-o cere sufletul meu oropsit și neglijat din pricina voastră, a femeilor, ce v-ați agățat de gîtul meu și nu mă lăsați să trăiesc cum trebuie.

TOFANA: Mă pui în rîndul metreselor tale?

RUDY: Eu n-am avut metrese. Ele m-au avut pe mine. În viața mea n-aș putea spune că am cucerit o singură femeie. În schimb, ele, cu sila chiar, m-au făcut amantul lor *(cu scîrbă)*, întreținutul lor; ce rușine!

TOFANA *(ironică)*: Iată-te deci o victimă!

RUDY *(cert)*: Să crezi că da.

TOFANA: Atunci și o victimă a mea.

RUDY *(cert)*: Mai cu seamă a ta.

TOFANA *(izbucnind)*: Ești cinic, dezgustător de cinic.

RUDY: A spune sincer adevărul nu înseamnă a fi cinic.

TOFANA: Dar nici a fi brutal.

RUDY: Brutalitatea e semnul oamenilor timizi. Rabdă din pricina timidității lor zile și luni întregi, ca într-o clipă oarecare să le sară țandăra pentru un lucru de nimic.

TOFANA *(sarcastică)*: Martirule!

RUDY: Ispășitorul propriilor mele slăbiciuni, lipsei mele de voință. Dovada ți-o dau chiar acum. În

loc să plec, stau pironit pe scaun și aștept să mă împușți.

TOFANA *(protestînd înduioșată)*: Rudy!

RUDY: E așa cum spun, Tofano. O presimt și presimțirile mele nu mă înșală. Trăind mereu în intimitatea femeilor, mi-am subțiat și eu sufletul. Am început să am și eu acest dar pe care-l au femeile îndeosebi.

TOFANA: De ce ai venit dacă ai presimțit?

RUDY: Am presimțit cam tîrziu. Intrasem pe poartă, deschisesem această ușă, mă apropiasem de masa asta... De ce vrei să mă omori?

TOFANA: Ești nebun, Rudy.

RUDY: Vorbești cu atîta sinceritate, încît mă faci să cred că nu tu l-ai îndemnat pe Castriș să mă sugrume, acum zece zile.

TOFANA: Te rog, nu-mi pomeni nici un cuvînt de ziua aceea.

RUDY: Atunci de ce m-ai adus aici?

TOFANA: Fiindcă te iubesc. *(Retractînd)*: Adică, știu eu dacă te iubesc? Hotărît n-aș putea spune ce fel de simțăminte am pentru tine. Poate să fie o simplă sugestie, o autosugestie, oricum, e un simțămînt ce există, ce mă chinuiește. *(Se scoală și, alipindu-se de Rudy, îi mîngîie părul.)* De ce nu vrei să te faci om de treabă?

RUDY: Pentru că nu mă lași.

TOFANA: Eu nu te las? Te-am îndemnat vreodată la rău?

RUDY: Mă mai întrebi? Nu tu m-ai silit să-mi înșel prietenul ce m-a primit cu brațele deschise și m-a ajutat ca pe o rudă?

TOFANA: Te-a ajutat pentru că am stăruit eu.

RUDY: Cu atît mai rău pentru amîndoi. Ce fărădelege am făcut, Tofano!

TOFANA *(izbucnind)*: Isprăvește odată cu felul acesta de a mă judeca. Mă sîcîi într-atît, încît mă faci să regret că în loc de unghii n-am gheare. Te-aș sfîșia. *(Domolindu-se iar, îl mîngîie.)* Rudy!... Știi de ce te-am adus aici?... Nu ești curios? Vreau să te rog pentru căsătoria noastră.

(Lui Rudy îi scapă un gest de negație.)

(autoritară): Căsătoria noastră trebuie să se facă! Mă-nțelegi c-o vreau?! O vreau cu prețul oricărei jertfe... Te-ai infiltrat în sîngele meu. Nu mai pot fără tine.

RUDY: Iar eu, Tofano, te rog la rîndul meu să renunți! E cu neputință ceea ce vrei. Căsătoria aceasta este o imposibilitate.

TOFANA: De ce?

RUDY: Fiindcă dorința mea de reabilitare se bate cap în cap cu firea ta pătimașă. Tu ai nevoie de un om cum e Castriș, reîntoarce-te la dînsul; eu am nevoie de Crina, de începutul ei de viață, căci numai așa îmi pot reîncepe și eu viața. Dacă mă iubești, fă jertfa aceasta, renunță la mine. Te asigur că nu pierzi.

TOFANA: Acesta ți-e răspunsul?

RUDY: Răspunsul meu cel de pe urmă. *(Mîngîind-o rugător)*: Lasă-mă să-mi revin, Tofano, și-ți voi fi recunoscător! Am dreptul și eu ca toți oamenii la mulțumirea de sine... Privește! *(Scoate din buzunar cîteva scrisori colorate.)* Scrisori numai și numai de la femei! *(Izbucnind:)* Dar ce sînt eu? Cu ce-am greșit de sînt osîndit să satisfac desfrîul și sentimentalitățile bolnăvicioase? *(Rupe scrisorile cu ură și le împrăștie, zvîrlindu-le pe jos.)*

TOFANA *(întunecată)*: Nu cumva ai rupt și scrisoarea Crinei?

RUDY: Nu.

TOFANA *(rînjind)*: Se vede c-o porți pe inimă.

RUDY: Nu. În portofoliu...

TOFANA: Ții s-o păstrezi?

RUDY: Da, am citit-o și recitit-o de zece ori.

TOFANA: Dă-mi-o!

RUDY: N-ai nici un drept asupra ei.

TOFANA: Am însărcinarea de a ți-o lua. O scrisoare în mîna unui bărbat ca tine e tot ce poate fi mai periculos pentru o fată.

RUDY: Mi-o cere chiar Crina?

TOFANA: Da.

RUDY: Dacă o cere dînsa, atunci... *(Scoate portofoliul, dintr-însul scrisoarea.)*

TOFANA: Nu-i nevoie să mi-o dai chiar mie. Bag-o în dicționarul de pe etajeră.

RUDY: Îmi dai voie să-i scriu cîteva rînduri?

TOFANA: Te privește. *(Rudy se așază la masă și scrie chiar pe scrisoarea Crinei. Tofana are un tremur nervos, iar în privire o hotărîre criminală. Se întoarce cu spatele la Rudy și fără zgomot deschide poșeta. Ia de acolo revolverul, îl îndreaptă spre Rudy, dar la o mișcare a acestuia, repede îl ascunde în buzunarul de la rochie. Apoi, tot neobservată, pune poșeta pe măsuța de lîngă fereastră.)*

RUDY *(sfîrșind scrisoarea)*: În dicționar parcă-ai zis.

TOFANA: Da. Mie nu-mi citești ce ai scris?

RUDY: Asta nu pot, dacă vrei, citește-o singură. *(Pune scrisoarea în dicționar și dicționarul pe etajeră. Tofana trece la etajeră și cată scrisoarea în dicționar. Rudy trece la fereastră și zărește, tresărind, poșeta.)*

TOFANA *(citind)*: ...„Farsa dumitale, oricît de tragică ar fi, nu poate decît să mă îndemne a te iubi și mai mult. Nu uita că mi-ai dat voie să

nădăjduiesc că într-o zi vei fi soția mea. Nu uita că eu trăiesc numai și numai pentru această nădejde.“ *(Pune scrisoarea la loc și zvîrle dicționarul pe etajeră. Sieși, scrîșnind din dinți:)* Nu mai e nici o speranță. *(Rudy profitînd de faptul că Tofana citind stă cu spatele la dînsul deschide binișor poșeta și, negăsind în ea nici o armă, se înveselește pe dată și începe să... fluiere.)*

TOFANA: De ce fluieri?

RUDY: Sînt vesel... Nu zău, Tofano, hai să ne încheiem aventura noastră, dîndu-ne mîinile și sărutîndu-ne ca doi prieteni.

TOFANA: Ești sinistru, Rudy.

RUDY: Eu sinistru?... În viața mea n-am fost sinistru... Eu nu joc decît comedie. Comedie de salon... Sînt un fleac ce vrea să devină ceva și atîta tot!... Uite! Pînă adineauri credeam că joc și eu un rol de dramă, dar acum, folosindu-mă de faptul că uitași poșeta lîngă fereastră, am deschis-o și în loc de revolver cu țeava ghintuită, n-am găsit decît o oglinjoară, un puf și un tub de alifie de struguri.

TOFANA: De aceea ești așa de vesel?

RUDY: Desigur!... Ei! Dar nu mai fi așa de întunecată. Și tremuri!... Mă hotărîsem să plec, dar așa, în starea în care te găsești... E tîrziu. Tofano, nu uita că bietul Castriș ar putea să te bănuiască... Parcă eu nu știu că v-ați împăcat... *(rîde)* pe spinarea mea, adică pe gîtul meu. *(Îi sărută mîinile.)* Noapte bună, Tofano, și uită-mă... Drept să-ți spun, n-am meritat dragostea ta.

TOFANA *(ținîndu-i mîinile. Cu vocea surdă)*: Rămîi aici în noaptea asta.

RUDY *(ca mușcat)*: Aici?... Cu neputință.

TOFANA: Trebuie să rămîi!... Trebuie să-mi dai această satisfacție.

RUDY: Satisfacție?... Cu ce te-am jignit?

TOFANA: Ai îndrăznit să mă îmbrățișezi.

RUDY: Te-am îmbrățișat pentru că te-ai atîrnat de gîtul meu.

TOFANA: Dacă erai un om cinstit, îmi descleștai brațele și mă dădeai la o parte. O femeie poate să aibă o clipă de rătăcire, o criză de nervi... Datoria unui bărbat e să nu se folosească de dînsa. Un bărbat nu trebuie să rîvnească niciodată o femeie ce-i mai presus de dînsul.

RUDY: Un bărbat nu poate refuza o femeie.

TOFANA: O secătură, nu un bărbat. Trebuia să-ți dai seama că nu sînt o femeie pe care s-o ai și apoi s-o lași. Îndrăzneala aceasta își are sancțiunea. Renunț la ea în schimbul unei satisfacții. În noaptea asta trebuie să fii al meu... Mîine ești liber cu desăvîrșire. Gîndește-te.

RUDY: Ciudată satisfacție, dar fie! *(Recăpătîndu-și veselia:)* Să ne încheiem, așadar, dragostea noastră cu o noapte veselă și chiar pasionată. Cunosc undeva un local discret. Vom găsi acolo mîncăruri bune și vinuri dulci. Mai cunosc și un lăutar ce știe multe cîntece deșucheate. Vom mînca, vom bea, vom cînta. Să plecăm.

TOFANA *(cu voce joasă):* Aici!

RUDY *(sărind ca fript):* Aici? Cu neputință. Ți-am mai spus.

TOFANA: De ce nu?

RUDY: Pentru că aș săvîrși un sacrilegiu.

TOFANA *(feroce):* Tocmai de aceea vreau aici! Tu ți-ai bătut joc de mine, e rîndul meu acum să-mi bat joc de ceea ce crezi tu că ai mai curat. *(Îi apucă mîinile.)*

RUDY: Gîndește-te la ceea ce vorbești.

TOFANA: Aici vreau! În patul Crinei!

RUDY: Taci!

TOFANA: Va fi așa cum spun!... Mîine dimineață, cînd Crina va bate la ușă, îi voi striga: „Intră, sînt singură". Și ea va intra și ne va vedea goi ca în paradisul pierdut...

RUDY *(scapă din mîinile ei și dă să fugă pe ușă):* Adio!

TOFANA *(îi taie drumul și, întorcînd cheia, o scoate din broasca ușii):* Nu ieși de aici pînă mîine dimineață. Îndrăznește și-mi ia cheia cu sila.

RUDY *(face un gest brutal, dar se reține imediat):* Aștept ca bunul tău simț, Tofano, să biruiască pe celelalte. *(Se așază pe un scaun și începe să răsfoiască o carte. Tofana îi smucește cartea din mînă și i-o aruncă jos.)*

RUDY *(sculîndu-se amenințător):* Nu uita ce ți-am spus adineauri. Timizii sînt brutali!

TOFANA: Aș vrea s-o văd.

RUDY: Dă-mi prilejul.

TOFANA: Poftim! *(Îl pălmuiește.)*

RUDY *(tremurînd de furie):* Deschide ușa!

TOFANA: La ziua de apoi.

RUDY *(apropiindu-se de Tofana):* Deschide ușa, Tofano!

TOFANA: Nu știi ce înseamnă ziua de apoi? *(Rudy îi apucă mîinile.)*

TOFANA *(cu o ură nespusă):* Așa, frînge-mi mîinile... Să mă doară cît mai mult... Să nu-mi pară rău apoi!... Așa! Așa!

RUDY *(continuînd să-i strîngă mîinile cu mai multă energie):* Dă-mi cheia, ori îți rup degetele!

TOFANA: Îndrăznești să brutalizezi o femeie ca mine? Mi-o plătești tu!... Mi-o plătești tu... Vai! *(Cheia cade cu zgomot pe podele.)*

(Rudy se apleacă repede și o ridică, apoi se duce la ușă și vîrînd cheia în broască o întoarce de două ori; e gata să deschidă ușa cînd Tofana, care a scos în acest moment revolverul din buzunar, vine în spatele lui Rudy și-l descarcă o dată.)

RUDY *(întorcîndu-se instinctiv)*: Ce-ai făcut? *(Tofana descarcă al doilea foc în pieptul lui Rudy.)*

RUDY: Ajunge, Tofano, ajunge... *(Se clatină, face cîțiva pași spre fereastră și cade acolo jos, grămadă.)*

TOFANA *(triumfătoare)*: Așa! În patru labe, cîine! *(Vine în mijlocul scenei într-un extaz de nemărginită mulțumire. Aducîndu-și aminte că nu mai are ce căuta în odaia Crinei, se duce la etajeră de-și ia pălăria și și-o pune, potrivindu-se la oglinda de pe masă. Aranjată, iese grăbită pe ușă, dar îndată se întoarce exclamînd:)* Poșeta! *(O caută pe masă, pe etajeră, apoi dă să se ducă spre fereastră. Aici zărește pe Rudy, jos, pe podele, încîrceiat și tremurînd, cuprins de friguri. Cu milă:)* Ți-e frig? *(Se apleacă asupra lui.)* Suferi?... *(Se retrage îngrozită.)* Și cît sînge, Doamne, cît sînge! *(Rezemată de masă, cu ochii îngroziți, privește într-un colț al odăii. Rudy, din încîrceiat cum era, se întinde. Un scaun de lîngă picioarele lui se mișcă, scrîșnind pe podele.)*

TOFANA: Rudy! Rudy! Tu nu mori! *(Drept răspuns, un suspin adînc și lung scapă pentru ultima oară din pieptul lui Rudy.)* Cîtă durere! Acesta-i suspinul morții! Rudy! Rudy! *(Se năpustește asupra cadavrului și-l copleșește cu sărutări.)* De-abia acum te-am pierdut. De-abia acum și pentru totdeauna! *(Plînge cu hohote.)* Nu te răci! Nu mă părăsi așa degrabă! *(Sculîndu-se:)* La ce să te mai plîng!? *(Își șterge lacrimile.)* Doar eu te-am omorît! *(Zărește revolverul ce sta azvîrlit pe masă. Fața i se luminează; în acest timp se aude huruitul unei trăsuri ce se oprește imediat, sub fereastră.)* Nu cumva-s Crina și Castriș? *(Închide cu cheia repede ușa și, luînd revolverul de pe masă, stinge lampa. Afară se aud două glasuri îngrijorate.)* Ei sînt!... Cu atît mai bine, vor avea ce auzi și vedea. *(În întunericul din odaie izbucnește rîsul nervos al Tofanei, urmat repede de o detunătură. Aproape imediat se aude de afară glasul speriat al lui Castriș și pumnul ce bate în ușă cu putere:* „Tofano!“ Tofano!“)

Cortina